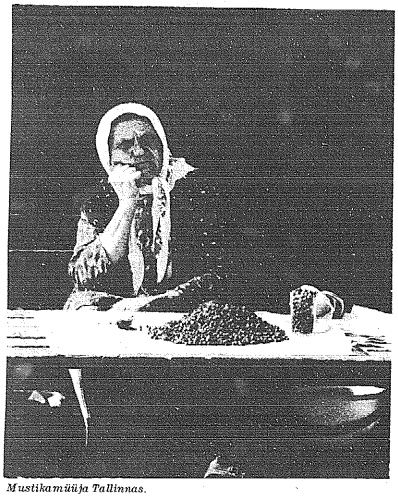
EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET

KOLMAPÄEVAL, 18. augustil 1976 Nr. 61 (4151)

Mustikamüüja Tallinnas.

Mustikate periood Tallinnas

Tallinnas näeb sageli vanu naisi ja mehi, kes kolhoositurul või mujal lubatud kohas pakuvad oma metsast korjatud marju või lilli, et muretseda endale mõned rublad. Kuna pensioni saavad inimesed ainult tööstaazhi järele ja mitte sotsiaalse vajaduse puhul, siis leidub vanakesi, kes on suurtes raskustes, kuna nad ei ole pensionióiguslikud.

Iseseisvuseaegsed koduperenaised asetati küüditamisel Siberis prostituutidega samasse "raskemasse" kategooriasse, kuna koduperenaise töödi ja lastekasvatamist tööna ei arvestata. Väljasaadetuna tehtud sundtöö kujunes nende esimeseks tööstaazhiks. Naasnuna pärast Stalini surma Eestisse sattusid paljud suurtesse raskustesse.

Toome mustikate ajal ülaloleva Folket i Bild/Kulturfrontis ilmunud vana tädikese pildi.

Järg lk. 7

Senat ja Helsingi:

Baltikumi staatus on ikkagi endine

WASHINGTON (VES) – USA senat võttis 26. juulil vastu ühel häälel senaator Robert Byrd'i poolt esitatud resolutsiooni USA poliitika suhtes Eesti, Läti ja Leedu küsimuses. Resolutsioon rõhutab, et Helsingi dokumendi allakirjutamine mingil viisil ei tähenda seda, et USA oleks muutnud oma senist poliitikat Balti riikide küsimuses. USA vaatleb neid riike ka edaspidi kui sõltumatuid ja iseseisvaid, nagu nad seda olid enne N. Liidu annektsiooni, mida senat loeb illegaalseks.

Kuna kolm Balti riiki Eesti, Läti ja Leedu on nõukogude Liidu poolt illegaalselt okupeeritud II maailmasõjast saadik: ja

Kuna Nõukogude Liit näib tõlgitsevat Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsi lõppakti, mis kirjutati alla Helsingis, nagu annaks see alalise staatuse Eesti, Läti ja Leedu illegaalsele annekteerimisele Nõukogude Liidu poolt: ja

Kuna – olgugi, et ei president ega ka välisministeerium ei avaldanud Helsingi lõppakti allakirjutamise puhul erilist teadaannet selgekstegemiseks, et Ühendriigid endiselt ei tunnusta nende riikide vägivaldset valutamist Nõukogude Liidu poolt – mõlemad, president tema

Järg lk. 7

Pakitud minevik

Nõukogude okupatsiooni jooksul on harva kuulda olnud midagi Eesti Rahva Muuseumist, kuhu teatavasti talletati eesti rahva vanavara, kogutud entusiastlike inimeste poolt varasest ajast peale ja andis pildi vanemast eesti rahva kultuurist.

Nagu nüüd New Yorgi Vaba Eesti Sõna kuuleb, on kogud praegu Tartus endisel Veski, praegusel Burdenko tänaval asuvas kohtuhoones ja ka mujal suurelt osalt sissepakituina. Uus võim ei ole huvi tunnud sõjas hävinenud Raadi mõisa, kus Eesti Rahva Muuseum asus, hoonete asendamiseks, et rahvulikku muuseumi paigutada.

Nähtavasti on põhjuseks asjaolu, et väärtuslikud kogud pärinevad iseseisvuse ajast.

Eesti Rahva Muuseumi varandused toimetati sõja ajal Raadilt ära, ent toodi pärast sõda tagasi Tartusse. Õiget asupaika nende esitamiseks avalikkusele endises mastaabis ei ole aga senini muretsetud.

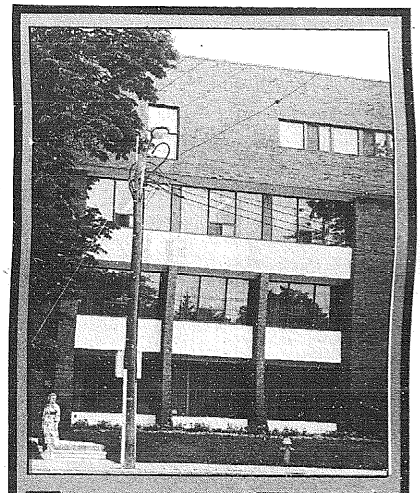
Järg lk. 7

Nimistu USA-st Kremli

WASHINGTON (EPL) – USA esitas Helsingi kokkuleppele tähelepanu juhtides N. Liidule nimekirja nendest isikutest, kes omavad omakseid USA-s kuid ei ole saanud taotletud väljasõiduviisat.

Kokku on nimekirjas 315 nime, neist 122 juhul on tegemist perekonna ühendamisega ja kus N. Liidus olevad perekonnaliikmed pikki aastaid on teinud katseid väljasõiduloa saamiseks.

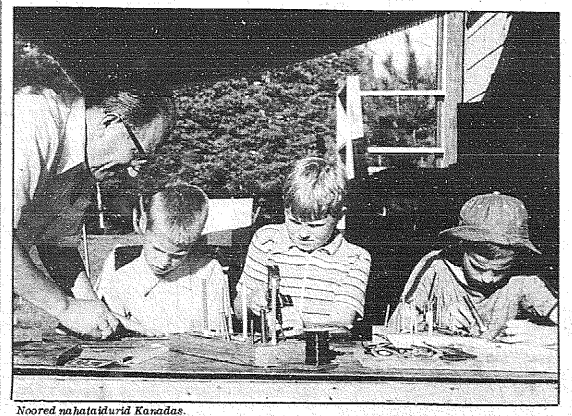
Teatavasti Helsingi kokkuleppes kohustusid allakirjutajad kergendama perekondade ühendamist. Möödunud aasta jooksul andis Kremi 1800-le inimesele loa USA-sse emigreerumiseks.

Toronto EM uus fassaad

Toronto võttis Baltimorest Eesti Päevadelt saabuvaid Rootsi-eestiasi vastu mh. uue Eesti Maja fassaadiga. Mõne aja eest valmis juurdeehitus, mis vanale koolimajale andis ajakohase moodsa pale ja tunduvalt ruumi juurde eestlaste tegevusele ja nende pangale. Siin asub ka Eesti Vabariigi konsulaat aupeakonsul Ilmar Heinsooga, kes uutesse ruumidesse valmimisel kolis. Niisugune nagu pildil, on Toronto Eesti Maja uus nägu (Foto TRUMMER).

Nahataidurid

Noored nahataidurid Kanadas.

Ehisnahatale, voolimiskunst nahamaterjalide dekoreerimisel, oli kõrgel järjel juba iseseisvas Eestis, kus sellel alal saavutas tähelepandava taseme Taska ehisnaha-ateljee ja kus seda kunsti harrastasid mitmed kunstnikud ja rakenduskunstnikud, mh. Adamson-eric, kelle tegevus sellel alal jätkus ka pärast söda kuni surmani.

Muide toimus Stockholmis just enne saatsaastaid Eestis Taska ehisnahakunsti näitus, millise erakordselt kauneid produkte oli võimalik osta eestlastel Rootsi saabumisel.

Rootsis tegelesid nahavoolimisega rakenduskunstnik Aino Kabe ja ka mitmekülgne Ernst Selm, tuntud ettevõtja, kes oma eluajal on õppinud ka raamatuköitmist ja trükkimist ning nahavoolimist.

Kanadas on sellel alal kõrge taseme saavutanud, ja tun-

Järg lk. 7

Raport N. Liidust:

Opositsiooni olukord on nüüd veel halvem

Juri Orlovi algatusel Moskvas moodustatud grupp, mis enda ülesandeks on seadnud jälgida Helsingi deklaratsiooni täitmist või mittetäitmist N. Liidus, avaldab energilist tegevust. Viimasest selle poolt avaldatud 14 leheküljelisest dokumendist selgub, et läänemaailmas tuntud opositsionääride väljasaatmise järel on olukord kohalolijaile tunduvalt halvenenud.

Nii on endise N. Liidu Teaduste Akadeemia Siberi Osakonna teadusliku töötaja Anatol Uvarovi kinnipidamise kohaks kurikuulus Serbski Instituut Moskvas ning Alexander Argnientovi asukohaks Vaimuhaigla nr 14 samas linnas.

Teised 4 isikut on vanglaisse paigutatud. Neid süüdistatakse kõiki N. Liidu laimamises. Üheks on Sverdlovskist pärit üliõpilane Alexander Avahov, teiseks Leningradi tööline Juri Tsarev ning kolmandaks kunstiajaloolane Pavel Bashkirov Jakutskist.

EPL Kolmapäeval, 18 aug.

TRIKK

"On otse hämmastav kuulda ametlikul vastuvõtul üht vietnami haritlast ütlevat, et FNL-i lipp, rahvusvahelise solidariteediliikumise esmaseid sümboleid, oli vaid poliitiline trikk (a political trick)", kirjutas 21. juuli Arbetet (s) veergudel lehe Vietnami-korrespondent Håkan Hermansson, käsitledes nüüd kommunistliku lipu alla, mis varem oli Põhja-Vietnami tunnuseks, nüüd ühendatud Lõuna-Vietnami olukorda. Olukorda, millel ei ole enam neidki demokraatia hädaparaseid tunnuseid, mis olid USA poolt toetatud ja nüüd hävitatud Saigoni-rezhiimi, millist läänes süüdistati korrumpeerituses.

Teatavasti lehvisid need "triki-lipud" ka Rootsis igas rahva kogunemiskohas ja nende all korjati annetusi Lõuna-Vietnami rahva vabastamisel nimel. Ja nagu nüüd tagantjärele selgub, oli poliitiliseks trikiks ka kujutluse loomine läänе massides, nagu oleks sissiliikumine esmajoones rahvuslik ja ainult osalt kommunistlik, et selle eesmärgiks on luua rezhiimi, kus sõna saaksid ka mittekommunistid ja valitseks sõna- ning mõttevabadus. Selle triki täiustamiseks loodi revolutsioonilipu taha ka oma valitsus, PRR, milline avalikult eitas kavatsusi allutada Lõuna-Vietnami Hanoi-rezhiimile, kelle toetus olnud vaid ideeline omaeesmärgis, ainult olukorra sunnil sõjalises vormis.

Nüüdses olukorras, kus võetakse omaks need hädavajalikud propagandavaled, on resultaat selgunud: Hanoi lõpetas oma eduka vallutussõja Lõuna-Vietnami põhjaliku alistamisega.

Nii põhjaliku, et administratsioonist kadusid mitte üksnes nn. "kolmanda, mittekommunistliku jõu" esindajad vaid ka suur osa peibu-valitsuse PRR inimestest. 38-st ühendatud valitsuse liikmest on 31 endised Hanoi-rezhiimi tegelased ja ainult 7 tulevad lõunavietnamlaste FNL-liikumisest, kuigi ühendatud maa majanduses Lõuna-Vietnam on kaalukaim osa ja kultuuriliselt arenenuim. Neile on jäetudki haridusministeerium, kalanduse-ministeerium ja mitmed vähemtähtsad alad, neil ei ole aga enam mingit otsekontakti neid massiivselt toetanud välismaailmaga.

Vietnami ühendatud riik on välisvaatlejate kirjelduste järele tüüpiline kommunistlik diktatuur ja see suhteliselt suur vabadus, mis opositsioonil oli Thieu-rezhiimi päevil on likvideeritud. Eriti peaksid seda tundma nüüd budistid, kes sattusid vihma käest räästa alla, kuna uus rezhiim usku, olgu see siis kristlik, muhameedlik või budistlik, vaatleb kardetava "oopiumina", mis aegapidi tuleb välja juurida.

Kui vaadata eeskujusid teistes kommunismimaades, siis võib aimata, kuidas äkki Vietnamis igasugune opositsioon lõppes ja uue rezhiimi poolt korraldatud valimistel peaaegu 100 protsenti elanikkonnast pooldasid kommuniste. Valimised on sellistes riikides trikk mulje jätmiseks, nagu oleksid massid ilma erandita üheainsa partei taga ja nõus selle piiramatu diktatuuriga.

Ka Vietnamis toimusid nn. "balti valimised", paroodia vabade valimiste protseduurist. Nendest vabadest ja rahvusvaheliselt kontrollitud valimistest, millistest omal ajal räägiti Pariisi kokkuleppes, ei tulnud kunagi asja, sest totaalne kontroll tulemuste üle ei olnud saavutatud.

Läände avaliku arvamise poolt tuge saanud kommunistlik diktatuur on siiski oma ümberlülitustegevust arendanud aeglasemas ja ettevaatlikumas tempos kui parteinaabrid punased khmeerid Laoses, kes oma terrorit ilma mingi maskita on arendanud. Suund on aga samas suunas ja kui varem põlastusega kirjeldati endise rezhiimi "tiigripuure" vastaste paigutamiseks, siis võib uskuda, et need puurid on saanud uue sisu ja nendest ei könelda vaid selle tõttu, et maa on paremini isoleeritud väliskorrespondentide vaatluse ja ringiluusimise eest.

Läänes toetas FNL-i, lõunavietnamlaste vabadusliikumist, massiliselt ka neid, kes ei olnud kommunistid ja kes enda arvates võitlesid diktatuuri vastu ja vabaduse poolt. Kui nüüd resultaat on teada — totaalne ja tugevam diktatuur kui endine — siis on mõistetav, et revääridelt ja pluusidelt kaovad vaikselt FNL-nööbikesed ja allmaaraudteejaamadest ei kosta enam korjanduskarpide klõbinat lehvivate FNL-lippude all. Ka marssimine nende lippudega on lõppenud, sest tõsi küll, neid lippe enam ei olegi, niisamuti kui Lõuna-Vietnami ja vabadusigi.

Sündikalistide Arbetet manitses mõne päeva eest rootsi FNL-liikumist, mis ju ametlikult on likvideerimata, välja astuma ning avaldama oma seisukoha Vietnami "vabastamise" resultaatide kohta: kas nad on rahul, et kogu kampaania tulemuseks oli tüüpiline ühepartei-riik, s.o. diktatuur. Vaevalt on siin vastust oodata. Eestvedajad olid trikis algusest peale teadlikud, pahaaimamatud kaasajooksjad aga tõmbavad saba jalgade vahele ja teesklevad nagu midagi poleks juhtunud.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Estniska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.)
Arvi Moor
Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46
Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 215:—
Termin (4 kuud) ... kr. 78:—
Kuu ..... kr. 21:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1976

Kristi (n-na Kütt) ja Kuno Rittvalil sündis tütar Rita Ann. Lapse isa omab Plymouthis Massachusettsi osariigis ettevõtte.

Jüri Tammaru Baltimorest abiellus Krista Kivirähkiga New Jerseyst. Peigmees teenib politseis, pruut on pedagoog.

Need mudilased käivad "seltskondlikult läbi" eesti lastega Stockholmi eesti lasteaias. Göteborgis on mängukoolid, mis annavad lisa kodusele eesti keskkonnale. (Foto Lauri Nurmissaar).

Lastevanemaile:

LAPSED ja EMAKEEL

Minu ees on mag. Herman Rajamaa referaat ühest kirjavahetusest eesti keele õpetamise küsimuses, mis ilmus "E. Päevalehes" 28.5.k.a. pealkirja all "Lastevanematele. Probleeme tööväljalt". Seal esitab anonüümne mees Mõlndalist muuhulgas järgmisi tähelepanekuid: "...suurearvulist laste peret kohates, kus puuduvad eesti koolid ja nad ei oska eesti keelt". "Isa ja ema räägivad rootsi keelt ja minu küsimusele vastas ema, et neil olevat niimoodi kergem", "...eesti keele õpetamiseks on vaja välisabi", "Miks ei korjata raha selliseks tegevuseks ja piirdutakse vaid könelustega selle üle?" jne.

Mulle tundub, et siin ongi tegemist niisuguse "könelejaga". Eesti keelt õpetab oma lapsele e e s t i e m a. Sumdides juba kooliealiseks saanud last õppima eesti keelt vöörkeelena. panek-sime talle peale lisakoorma ja äratuksime vastumeelsust selle keele vastu. Kasseti kinkimine on ilus asi, mis näitab kinkija õilsat, filantroopilist hingelaadi, kuid sellega ei päästeta eestlust. Asi on siis juba hiljaks jäänud. Peamist tähelepanu tuleks ikkagi pöörata nende eesti perekondade mõjustamiseks, kus lapsed sünnivad ja lähemal ajal hakkavad rääkima õppima. Oluline on kasvatada noori lapsevanemaid teadlikeks eestlasiks, siis kasvavad selleks ka nende lapsed!

On neid, kes oma lastele eesti keelt õpetavad ja on neid, kes seda ei tee. Rooma riigis oli neid, kes Rooma kodanikena olid Rooma riigi idee kandjad ja oli neid, kes seda ei olnud. Meie seas on neid, kes on teadlikud eesti rahvuslasest, aga mitte kõik ei ole seda. Küllap rahvustunnegi on Jumala and, millest mitmed on ilma jäetud! Et nad Eestis räägisid eesti keelt, olenes ühiskonnast ja mitte nende rahvustundest. Nüüd räägivad nad rootsi, inglise jne. keelt — jällegi vastavalt oma ümbruskonnale. Kui rahvuslikult hingestatud eestlased lähevad eesti suvepäevale või laulupäevale, kõnnivad nad ümber oma "stüüga" ja — tapavad kapsausse! Niisugune — tihti isegi akadeemiline — kuli ei tea midagi eesti keele ega kultuuri tähtsusest ja täiesti mõttetu oleks ka seda temale seletama minna. Pühendagem sellepärast tähelepanu neile, kellest asja saab!

Linnupojad omandavad oma liigile vastava häälitsuse instinktiivselt. Inimlapsega on see teisiti. Teda peab rääkima õpetama — esialgu ühes paljudest maailma keeltest. Esimeseks õpetajaks on lapse ema ja tavaliselt esimeseks õpetatavaks sõnaks ema oma nimetus. Kas see siis on ema, mother, Mutter, mor, äiti või midagi muud, oleneb täiesti ema tahtest ja mudugi ka tema päritolust. Sellele järgnevad teised sõnad samas keeles. Laps õpib oma emaga rääkima e n a k e e l t. Kui aga eesti ema selle oma rahvusliku missiooni kas teadlikult või mugavusest maha magab ja oma lapsele vöörkeelt e m a k e e l e n a õpetab (kuna rootsi keel on kergem räägida!), siis hiljem ei saa eesti keel lapsele kunagi enam emakeeleks. See on fakt, mille vastu ei aita kassett ega välisabi.

Muidugi ei tohi süünjuures unustada seda, et tegemist on tihti juba kolmanda põlvega. Noore eesti ema rahvuslik kasvatus võis olla ta oma vanemate poolt niivõrd hooletusse jäetud, et ta oma lapsele rootsi keelt tõesti emakeelena õpetab. See on asjaolu, mida meil tuleb edaspidi järjest rohkem arvestada.

Lapsele tuleb hiljem, umbes paari-kolme aasta vanuselt, raske period, kus ta seltsib naabruskonna rootsi lastega ja peab neilt rootsi keele oskust omandama. Selles eas läheb see siiski üsna sujuvalt ning õpitud rootsi keel on korrektne. Mõelgem vaid meie esimese pagulaspõlvkonna poolt kodus õpetatud "rootsi keelele"!

Esitatud seisukohtade aluseks on isiklikud kogemused. Meil on kolm poissi: 18, 16 ja 10 aastat vanad. Poisid ei ole saanud eesti koolis käia ega ole ka eesti skautlusega kaasas olnud, kuid nad räägivad kodus eesti keelt mitte ainult melega, vaid ka omavahel. Ja kui nad vajaduse korral koju kirjutavad, siis toimub seegi eesti keeles. Loomulikult ei ole nende sõnavara piisav kvalifitseeritumaiks vajadusiks, kuid kuna eesti keel on neile endastmõistetav praktiline väljendusvahend, siis on selle tälendamine alati võimalik. Nelle on see maastmadalast alates endastmõistetav, et eesti vanemate laps räägib eesti keelt.

Miks see nõnda on? Sellepärast, et meie kodune keel on eesti keel. Välisuks on keelepiiriks. Väljaspool ust toimub läbikäimine ümbruskonnaga rootsi keeles, seespool ust perekonnaga eesti keeles — välja arvatud muidugi siis, kui on külalisi ja tuleb kasutada rootsi või mõnd teist keelt, vastavalt vajadusele. Kuna see laste kõige varajasemates mälestustest peale on alati nõnda olnud, siis on see ka lastele saanud endastmõistetavaks. Meil on eesti kodu rootsi ühiskonnas ja sellest tingituna on kogu perekond "tvåspråkig". (Kasutan seda rootsikeelset sõna sellepärast, et sellegi eestikeelne vaste puudub — Wieselgren-Lagmani "suures" sõnaraamatus!)

Võib-olla tekib küsimus: miillist tööd, vaeva ja pingutusi seesugune lastele eesti keele õpetamine võib olla nõudnud? Ma võin kinnitada, et sellele keegi pole mõelnud, kuna see küsimus üldse kunagi pole üles kerkinud. Vöörsil eestlane olla ei ole töö ega vaev, vaid — elustiil.

Viljelgem siis eestlust teadlikult, süstemaatiliselt ja järjekindlalt kui varandust, mis meie kätte on usaldatud edasipärandamiseks tulevasele põlvele. Siis võib loota, et eestlaskonna tuumik jääb püsima vöörsil ka pikemas perspektiivis.

ALFRED PÕLDMA

Järgmises veerus: Lastevanemate'' esitame tähelepanekuid Eesti Päevadelt Baltimore'is ja eesti laste suvekodust Eesti Külas Long Islandil. Aga "Lastevanemate nurk" ootab veel sõnavõtte lastevanemailt ja teistelt, kelledel on südamel meie noorte rahvuslik kasvatus.

— — —

Veel üks uus riik

PORT OF SPAIN — 1. augustil said Trinidad ja Tobago vabariigiks lõpetades 179 aasta vanused sidemed Briti maailmariigiga.

Uue põhiseaduse järgi asendatakse Briti ülemvõim riigipeaks oleva presidendiga, kes valitakse salajasel hääletamisel kahekojalise parlamendi poolt.

Pilt USA-st:

"Põidlasõitja"

COLUMBUS (EPL) — Siin linnas on praegu elavaks köneaineks Anne M. Upshure kõigepealt oma elukutse, aga ka oma kohtuasja ja põpuks oma vanuse pärast.

Tema lugu sai alguse mõne päeva eest, kui ta katsus saada "lifti" Interstate Highway nr 71 peal. Keegi autosõitja oli teda näinud põidlaga vibutamas ja oli oma auto peatanud ja talle ütelnud, et Interstate-maanteedel on liftimine keelatud ja sellega katsetajad saavad karistada.

Anne oli aga naiselikult visa ja jatkas oma katseid kuni tema juures peatas Interstate-maantee patrullauto ja politseinik R.P.Burkhardt talle korralduse tegi liftimise katsed lõpetada ja maanteelt lahkuda, aga Anne ei võtnud sedagi teatavaks. Ja nii ei jäänud lõpuks politseinikul muud üle kui määras Annele 10 dollarit trahvi. Anne keeldus aga seda maksmast ja muutus "äärmiselt sõjakaks", nagu politseinik hiljem märkis.

"Sõjaruse" ja trahvimaksmisest keildumise tagajärjel tuli Annel istuda politseiautosse ja see viis ta otsemat teed "Columbus City Women's Correctional Institute" ehk eesti keeles lihtsalt naiste vanglasse. Seal leiti, et Annel oli taskus 38 dollarit, nii et tema keeldumine ei olenenud mitte rahapuudusest, vaid oli lihtsalt korravalvuri ignoreerimine ja selle eest läks ta päev hiljem kohtusse.

Kohtus andis Anne oma elukutsena üles "demonstrant" ja teatas, et ta oli olnud St-Louisis ja võtnud osa ühe rahudemonstratsiooni ettevalmistamise töödest. See andis mõistagi kohtunikule põhjuse küsida, et kui Anne nii innukalt rahu heaks töötab, miks ta siis nii sõjakalt politseiniku vastu üles astus?

Sellele oli Anne lihtsalt vastanud, et kui teised inimesed võivad liftata, miks siis mina ei võiks? Ja see väide nähtavasti mõjutas kohtunikku soevõrra, et ta määras Annele 10 dollarit trahvi — tingimusi. Aga võibolla mõjutas teda ka Anne vanadus — see oli nimelt 84 aastat.

Ja need inimesed, kes Annele aplodeerisid kui ta kohtusaalist väljus, kinnitasid hiljem, et Anne oli läinud siiski bussijaama ja ostnud omale pileti New Yorki — tagasi koju — kuna kohtunik oli teda manitsenud tulevikus mitte enam maanteedel liftata. Aga võib ka olla, et see innukas ja eakas rahu eest võitleja natuke häbenes seda sõjakust, mida ta maanteel oli demonstreerinud.

ENDEL KÖKS

Kahtlane tutvus

NEW YORK (VES) -Ööklubiartist Walter Weston jutustas ajakirjanikele, et president Kennedy mahalaskja Lee Harvey Oswald ja Oswaldi mahalaskja Jack Ruby tundsid üksteist ammu enne atentaati Kennedyle Dallases. "Enda julgeoleku huvides" pole ta tahtnud seda varem könelda.

Ruby ja Oswaldi kohtumisest Ruby ööklubis jutustasid politseille ka mõned tantsitarid. Warreni komisjon aga ei võtnud neid seletusi arvesse ja teatas ametlikus aruandes, et Ruby ja Oswald ei tundnud üksteist. Weston jutustas, et ta tundis hästi Rubyt, kelle öökluvis ta on esinenud. Kord oli ta seal näinud, kui Ruby ajanud ühe noorema mehe välja ja ütelnud talle: "Ma keelasin ju sind, et sa kunagi enam siia ei tuleks." Selles väljavaisatus tundis Weston hiljem pildi järele ära Oswaldi. On arvamusi, et Ruby tahtis millegipärast Oswaldi suud sulgeda.

— — —

"Keisri post" eksiteedel

NEW Yorgi Eesti Maja naabrusse on asunud Vene tsaaririigi troonipretendent Aleksei Nikolajevitsh Romanov, kes väljale annab ajakirja "The Double Eagle", mida tõlkida võiks kui "kahepeaga kotkas", tsaaririigi vapisümbol.

Kuna Aleksei Nikolajevitsh Romanov, kes ütleb enda olevat viimase tsaari Nikolai II poja, troonipärija Aleksei, ei näita enda ega tema poolt väljaantava ajakirja aadressi, vaid kasutab postkasti samas Murray Hill postkontoris, kus on mitmeid postkaste ka New Yorgi eesti organisatsioonidel ja asutistel, siis satub Illinoisist, Iowast, Utah'st ja teistest osariikidest "Tema Keiserlikule Kõrgusele" adresseeritud kirju koos eestiaste postiga Eesti Majja, kust need postkontori tagasi toimetatakse, härra Romanovi jaoks.

Kassarlastel tuli Rättvikis esineda korduvalt. Pildil tantsitakse vabaõhumuuseumis.

"Matemaatika-hing" ja "muusikaintellekt"

Solzhenitsõni algatusel asutatud ajakiri "Kontinent", mis ilmub vene, saksa, prantsuse ja inglise keeles, toob oma nr. 7 ligi 8-lk. artikli pealkirja all: Dialoog Ida-Euroopast. Eesti rahva "maternaatiline hinge" ja "muusika intellektist", mille autoriks Poolas sündinud vene publitsist Edward Stein, kes praegu on Yale ülikooli õppejõuks.

Artiklis lahkab autor haruldaselt huvitavalt eestlase hinge, eesti rahva taotlusi ja püüdlusi, ajalugu, tööd ja iseseisvusaega, kõike väga hea mõistmisega. Ilmselt on autor olnud väga hästi informeeritud eestlaste ajaloost, nende raskeist teedest ja oma maa probleemide lahendamisest, mis võivad olla eeskujuks paljudele.

Hästi ja õieti on käsitatud ka riigi vähemusrahvuste probleemi, milles kõik Eestis elanud rahvused olid võrdõiguslikud mitte üksi seaduse silmis, vaid ka elus ja oma rahvuse kultuurilisi huvisid rahuldades.

Iseseisvuse katkestamine Nõuk. punaväe poolt Kremli korraldusel on samuti leidnud õige väljatoomise, jäneda väkivalla ja lepingute murdmise rõhutamisega. Juutide küsimuses märgib Stein näiteks: Rahvusliku kannatlikkuse etaloniks on alati olnud maa pärisrahva suhtumine "oma" juutidesse. Kui tugineda sõjakale "Entsüklopeedia Judaika" (1971. a. väljaanne), siis selles kõneldakse, et poolakad, ukrainlased, lätlased ja leedulased hukkasid II maailmasõja ajal juute. Kirjutuses "Estonia" (lk. 916—918) eestlaste kohta seda ei öelda. See on ka arusaadav. Rõhuv enemus eestlasi aitas neile vähestele (5000 ennesõjaaegsest) juutidele, kes ei jõudnud evakueeruda.

Juudid, kes elasid maal kuni II maailmasõjani, elasid seal vaba elu võrdsete perekonnas, säilitades ja arendades oma rahvuslikke traditsioone. 30-ndate aastate keskel ilmus "Kalevipoja" tõlge vana-juudi keeles.

Kogu eesti kirjanduses ei ole ainsat halvustavat sõna (kuni 1946. a.) juutide kohta.

Artikkel on märkimisväärseid, mis sobib kõigiti eesti rahva tutvustamiseks ka just seepärast, et see on kirjutatud mitte-eestlase poolt.

"Kontakt", mille peatoimetajaks Vladimir Maksimov, ilmub neli korda aastas. Üksiknumbri hinnaks on 5 dollarit, millele lisandub saatekulu.

Keskaegset Virtsu linnust tahetakse restaureerida

Nagu kodumaalt kuuldub, otsivat säälne Vabariiklik restaureerimisvalitsus, otsustanud restaureerida täiel kujul keskaegse Virtsu linnuse, millest seni olid säilinud vaid armetud varemed ja müürijäänused. Kuidas plaanitsetud linnuse täielik restaureerimine tegelikult toime tuleb ning kaua see aega nõuab – seda tuleb veel väikse kahtlusega ootama jääda.

Virtsu on meile kõigile tuttav teisest Eesti iseseisvusajastust kui parve (laeva) ülesõidukoht teel "kuivalt maalt" Muhule ja Saremaale. Väevalt keegi kujutas ette, et too parvekoht kunagi muistsel iseseisvusajal asus hoopiski mandrist veeribaga eraldatud saarekesel, millelt oli hästi võimalik jälgida laevaliiklust Muhu või Suures väinas. Siin pidi juba siis asunud olema tugev läänlaste linnus.

Esmakordselt mainitakse aga Virtsut (Werder) alles 1465 kui vasalli-(kõrval-) linnust vägevale Saare-Lääne piiskoplikule aadlisuguvõsale (Vigala) Uxküllidele. Arvatavasti suguluse tõttu Korbe-Soontagana kuningate suguvõsast võrsunud vasallisoga Lennovee uhkustasid Uxküllid järgajastul nimetusega "Läänemaa (Wieki) kuningad". Virtsu strateegilisele Saarele-neemele olid Uxküllid rajanud suhteliselt tugevasti kindlustatud lossikindluse.

1532 puhkes n.n. "piiskopisõda" või kodusõda ühelt poolt piiskoplike Läänemaa ning teiselt poolt Saaremaa vasallide (ja eestlasist maavabade) vahel Kuresaares postuieeriva Reinhold v. Buxhöwdeni ning tema vastaskandidaadi Brandenburgi markkrahvi Wilhelmi Saare-Lääne piiskopitoolile pääsemise pärast. Selles (seni vähe-uuritud) laastavas ja vaheldu-vas õnnega peetud kodusõjas oli just Virtsu linnus läänlasile Saaremaa vastu suunatud sõjaretke peatugipunktiks. Kuid Reinhold Buxhöwden ning tema sõjakad saarlased jäid lõpuks peale. Edukas sõjaretke Läänemaale 1533—1534 vallutati nende poolt kõige peal Virtsu loss-kindlus ning hävitati täielikult

"Piiskopisõja" lõppvaatlus toimus 1534 Uxküllide pealossis Vigalas, kus markkrahv Wilhelmi (sai hiljem Riia peapiiskopiks) pooldajad alistatakse. Sellest peale jäi aga Virtsu linnus varemeisse, kunna 29. juulil 1536 Volmaris sõlmitud rahuleppe põhjal otsustati, et seda purustatud linnust ei tohi enam üles ehitada – et ära hoida sõjaretkete kordumist Saaremaal asunud piiskopivõimu vastu. Seega kadus koos mitmete teiste Läänе-Eesti linnuste ja kindlustega ka Virtsu linnus 16. sajandil lõplikult ajaloo-areenilt.

August Wilhelm Hupel annab 1774 oma "Topographische Nachrichten" I, lk. 386 Virtsu (Werder) kohta aljärgneva kirjelduse: "Üks, mere ääres, Muhu saare vastas asuv eramõis (kapt. C. v. Helwig), mis Rootsi revisjoni järgi omas 79 adramaad, nüüd (1774) aga vaevalt 30 adramaad. Oli kord loss sadamaga, millesse aga vaid väikesed laevad või suured paadid pääsesid. Eelmine omanik omas väikese laeva, millega ta toimetas Riiga (turule) igatiiliki produkte. Siist toimub tavaliselt (mere-) sõit Muhu saarele ja Saaremaale. Sadama ees asub üks kaunis saareke".

Ootame siis, et Virtsu vasalliinnus tõeliselt restaureeritakse ja varemeist üles tõuseb sel kujul, nagu tal oli 1533.

AR.

"Üksköiksus on on tee orjusse"

CHICAGO (VES) – – Chicagos toimus 17. juulil järjekordne suur ikestatute paraad, kus kanti mh. plakatit: "üksköiksus on kindel tee kommunistlikku orjusse". üksuste ees liikus Ameerika Leegioni lippude auvalva, millele järgnes ikestatud rahvuste lipukolonn, kus sinimustvalget kandis Mati Kõlva. Rahnuste kolonnides olid naised rahvariietes. Küllalistena marssisid kaasa USA sõjaveteranid, Chicago linna esindajad ja mitmesugused vabadusmeelsed USA organisatsioonid.

Ikestatud rahvuste kolonnis sammusid rahvused oma lippude ja plakatitega vaheldudes orkestritega. Esindatud olid kroaadid, leedulased, lätlased, eestlades, ungarlased, serblased, thehhid, poolakad, idasakslased, kuubalased, ukrainlased jne. Eesti üksust juhtis Olaf Tammark, üks, kes ise on olnud Siberis vangis.

Paraadist võttis osa üle 10.000 inimese.

Pärast toumus pidulik õhtusöök rahvuste esindajatele, kus kõnelesid ameerika esindajad, nende hulgas Nebraska-senaator Curtis, kes tutvustades USA kongressi seisukohti Balti riikide osas ütles: "Meie ei tohi kunagi loobuda vabaduspüüdluste toetamisest ega tohi unustada rahvaid, kes selle kalli aarde on kaotanud."

Loeti veel ette proklamatsioon, milles mõisteti hukka N. Liidu vägivald Balti ja teiste Ida-Euroopa riikide vasty — — see võeti kuulajaskonna poolt vastu kiiduava, distega. Sõnavõttudest selgus, et 18 aasta jooksul, kus Ikestatute Nädalat USA-s on peetud, on vastutavad poliitikud selle põhimõttest katsunud tasahilju mööda hiilida. Sündmust referreerisid televisioon ja raadio.

Andres Rennit ajakirjanikuna

Meie järel-ärkamisajas (XIX sajandi lõpul) suure kodumaalanlikute rühma moodustasid Andres Alver, Gustav Wuiff, Andres Rennit, Otto Grossschmidt, Jaan Speek-Leidin, Peeter Grünfeldt ja teised. Neist Andres Rennit sündis 5. novembril 1860 Viljandimaal Tarvastu kihelkonnas Kuressaare kroonuvallas talunuku pojana.

Tarvastu oli sel ajal üks eesti kultuurikeskusi. Köster Wühner asutas seal kihelkonna raamatukogu, tema juhatusel tegutses suur mängukoor ja koolimajas tehti karskusseltsi ettevõttel näitemängu ning lauldi. Kõige selle tulemusena tekkisid ka Andres Rennitii vaimsed huvid, ning eriti veel ka seetõttu, et koduski loeti raamatuid ja ajalehti.

Koolis käis Andres Rennit Kuressaare vallakoolis, kus õpetajaks oli ta oma onu Aadu Rennit. Selle kaheaastase vallakooliga piirduski Andres Renniti haridus. Kõik muu omandas ta hiljem iseõppimise teel. Näiteks õlevaate maailma kirjandusest ja saksa keele. Selleks andis tõuke kokkupuutumine C.R. Jakobsoniga, kelle mõjutusel Andres Rennit hakkas "Sakslale" ka sõnumeid kirjutama ja luuletusi sepitsema. Üsna varsti kogus neid nii palju, et juba 1883 võis ilmuda ta esimene luuletuskogu "Sakala õõbik".

Et iseseisvalt elama hakata, lahkus Rennit isatalust ning töötas alguses Viljandis, hiljem Pärnus kingsepa õpipoisina. Pärnus tutvus ta sealse tütarlastekooli pidaja-juhataja Lilli Suburgiga. Kui Suburg kolis Viljandisse ja hakkas seal ajakirja "LLinda" välja andma, kutsus ta ka Renniti Viljandisse. Seal sai Rennitist ajakirja "Linda" asjaajaja, laduja, trükkija, raamatukõitja ja vajadusel ka raanstöölline.

1890 siirdus Rennit Tartssse, kus ta õppis "Oleviku" juures trükitööd. Ühtlasi abistas ta H. Prantsu "Postimehe" toimetamisel. 1892 sai ta loa, avada Viljandis raamatukauplus, kus ta pidas siis ka "Oleviku" ahikontorit. See kõneles majandusllikust edasijõudmisest, mis võimaldas tal ka 1894 teise luuletuskogu "Nurmelt ja nilduit" väljaandmise. Pärast seda omandas ta ka trükikoja.

Oma igapäevase töö kõrval võttis ta osa ka karskusseltsi tegevusest. Omarikluse aastail pidas ta ajalehe "Kaja" abitalitust ja hiljem ajalehekontorit. Oma elu viimased aastad veetis ta Viljandis tütre perekonnas. Ta suri 3. septembril 1936 ja maeti Viljandi kalmistule.

Rahvusliku liikumise (ja ärkamise) poliitilised sündmused andsid ilme ja suuna ka Andres Renniti loomingule, mida läbib punase niidina mõte – kallis kotus. Sellest erinevad ainult ta hilisemad näidendid, üksikud külaelu pildid ja mälestused, mis puudutavad mele kultuuri- ja kirjandustugu, enneköike aga C.R. Jakomsoni, Lilli Suburgi, Juhan Liivi ja naabertalust võrsunud Aino Tamme.

Andres Rennit

Trükis ilmus Andres Renniti sulest kaks luuletuskogu, paar jutustust ja neli näidendit. Käsikirjas pärandas ta meie tänapäevale kolm luuletuskogu "Teine kevade", "Närtsinud lillekimp" ja "Õhtulaulud") ja terve rea lühinäidendeid, jutustusi ja mälestusi. Paljud ta tööd ilmusid ajakirjanduses.

Rennit töötas kirjanduse alal peaaegu kogu oma eluaja. Eriti aktiivne oli ta 1880–1935, seega üle poolesaja aasta. Ta esimesed luuletused ilmusid aastal 1880 Jakobsoni "Sakalas". Ta kuulus luuletus "Kallis kotus" esines luuletuskogus "Nurmelt ja nilduit". Sellega andis Rennit ka oma parima. Luuletusele "Kallis kotus" järgnes näidendite periood.

Ta tõlkis või kohandas saksa autorite töid meie oludele ning andis niiviisi repertuaari ("Abivaimud" ja teised). Ka kirjutas ta näidendeidi saksakeelsete jutude järgi. Nii sündisid "Muuseumi hoidja", "Mis pärast surma sündis" ja "Jõuluime." Algupäraseid näidendeid kirjutas ta viis. Need on: "Sündimise päev", "Öökäija kimbatus", "Kumbki ei taha", "Jaan ja August" ning "Kisa pärast kihlust".

Jutustusi kirjutas Rennit viis. Neist ilmusid trükis "Unustamata õhtu" (1889) ja "Paleuste tilvul" (1891), kuna käsirjadena jäid tänapäevale ta "Piiguke tütarlaste koolimajasse", "Koolilaasta tööd lõpetades" ja "kaks kasulast". Neis kõigis ta valutas südant isamaa pärast ja püüdis ellu ärratada "isamaa armastust, rahvuse tundmist ja kõiki kõrgemaid ja ausamaid püüdlusi."

Floridas USA-s suri 10. juulil Angela Island-Roog, sünd.' 24. jaanuaril 1923 Valgas.

Professori lemmiktoit

NEW YROK (VES) – "The New York Times" avaldas artikli Princetoni ülikooli antropoloogia professori James Fernandes' i sulest, milles antakse pikem kirjeldus Trentoni, N.J. farmerite tõrust nende nn. kaubamajas.

Artikli autor jutustab huvitavalt mitmestleistkümnest rahvusest pärinevate farmerite erisaadusist, mis turual müügil, sellega näidates, mida rahvuste koostöö võib pakkuda ka toitlustamisalal.

NY Times, märkides, kes on Fernandez, lisab, et professorile meeldivat kõige enam tema eesti-saksa päritoluga abikaasa valmistatud toit.

Artikli puhul professoriga kontakti võttes selgus, et ta on abielus kadunud leiduri tehnoloogia doktori Otto Lellepi (kes on eestlastele loonud stipendiumifonde auktat-aukartustäratavates summades) tütre Renatega, kelle ema oli saksa päritoluga. Nii siis "eestisaksa kõök" professori oma dokus.

Lady BP kiri eestlastele

NEW YORK (EPL) – – Skautlike eesti noorte konverents ESTO ajal Baltimores saatis maailmapeagaidile ja skautide maailmakomitee aupresidendile Lady Baden-Powellile (skautluse asutaga lord BP lesk) saja allkirjaga tervituskirja. Lady Baden-Powellilt saabus pikem tänu – ja eesti skandi/gaidiliikumist kõrgelt hindav vastus, dateeritud 23. juulil 1976.

Tanades temale saabunud läkituse puhul, veendumuses et meie skaudi/gaidijuhtide kogunemine oli kõigile elamusrikas, kirjutab ta järgmist:

"Ma tunnen, et on eriti tähtis et teie kõik, olles sünnilt eestlased, olete liitunud maadega kus teie elate ja sellega ärnate Ameerika ja teiste maade skautlusele virgutust, mis on teie südameis, – skautlusele, kui vastastikuse arusaamisele ja headolu kõigi erinevatele rahvustele, kes on nüüd oma kodu rajanud USA-s ja mujal."

"Ma olen saanud vanaks ja ei ole just mitte hea tervise juures, kui ma peaksin praegu olema, kuid ma kannan hoolt skautide ja gaidide huvide eest kogu rhaalimas eriti ja ma olen väga uhke nende edukas progressis ja kasvus, lõpetab ta oma kirja heade soovede ja tervitustega. –HM-N)

Torontos suri Eduard Nirk.

Woodvilles Austraalias suri 26. juulil Vambola Ross, sünd. 24. märtsil 1926 Tallinnas.

Sydneys Austraalias suri Jaan Simm.

RIKSDAGEN INFORMERAR

om grundlagsförslagen

Riksdagen har under våren 1976 som vilande antagit flera förslag om grundlagsändringar. Förslagen gäller nya bestämmelser om

- skydd för medborgerliga fri- och rättigheter
- kungörande av lagar och andra författningar
- allmänna handlingars offentlighet
- tryckfriheten, bl a ökat meddelar- och anonymitetsskydd för uppgiftslämnare till tryckt skrift

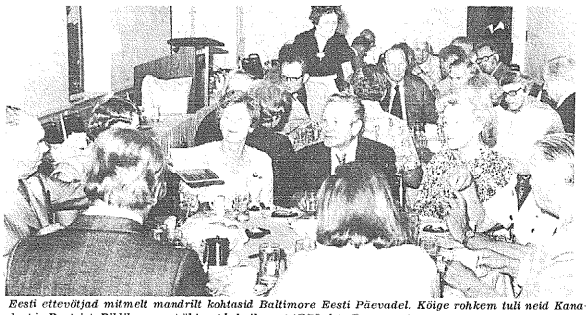
För att bli slutgiltigt antagna måste grundlagsförslagen godkännas även av den riksdag som samlas efter valet i höst.

Enligt riksdagens beslut har en sammanställning utarbetats av de vilande grundlagsförslagen. Den innehåller dels en sammanfattning av de olika förslagen, dels lagtexterna. Sammanställningen kan kostnadsfritt beställas från:

Riksdagens tryckeriexpedition
100 12 Stockholm 46,
tfn 08/14 20 20 ankn 1124.

Från tryckeriexpeditionen kan — mot betalning — även det fullständiga riksdagstrycket beträffande grundlagsförslagen beställas.

RIKSDAGEN

Eesti ettevõtjad mitmelt mandrilt kohtasid Baltimore Eesti Päevadel. Kõige rohkem tuli neid Kanadast ja Rootsist. Pildil moment ühisest kohvilauast (EPL-foto Trummer).

Hirmutasakaal laguneb USA järeleandmistega

N. Liit ei ole omalt poolt kunagi ühinenud ameerikaste õpetusega "hirmutasakaalust" ega ka mõtteg, et kui ühel superrigil pärast esimest ülatuslöökі on säilitatud küllaldane arv strateegilisi tuumarelvi vastulöögiks, siis see võimaldas takistada neid riskimast sõjaga, ütleb Pariisis ilmuva USA lehe The International Herald Tribune tuntud ja hästiinformeeritud kommentaator Sulzberger. Viimane toetub ida ja lääne, eeskätt USA ja N. Liidu jõudude vahekorra käsitlemisel kolmele allikale — ameerika prof. Leon Goure värskele teosele "War Survival in Soviet Strategy" (Tuumasõja ellujäämine Nõukogude strateegias), briti endise kaitseministri abi lord Chalfonti Timesis avaldatud artiklile ning ajakirja The Economist välisrapordile.

Lord Chalfont oma artiklis üteleb, et ta on sunnitud juhtima tähelepanu mõningate inimeste illusioonide petlikkusele:

— Pean oma kohuseks juhtida tähelepanu asjaolule, et tuumarelvade tasakaalu konstruktsioon on ebakindel ja kergesti lagunev ja seda lammutatakse otse mele silmade all saamaegselt kui käimas on SALT-läbirääkimised. Osalt ameerikaste järeleandmiste tõttu nendel läbirääkimistel on N. Liit saavutanud ülieoleku strateegiliste tuumarelvade alal USA-ga võrreldes.

— Tasakaal tuumarelvade alal kaob sel hetkel, kui üks pool usub, et ta on saavutanud võime teostada tõhusa rünnaku tuumarelvadega teiss poole vastu ja jääda ellu pärast sellele järgnevat vastulööki. Ma usun, et N. Liit on otsustanud saavutada selle võime kõige lähemas tulevikus.

Sulzberger viitab edasi sellele, et The Economisti "välismaa rapordi" järgi N. Liit saavutab selle võime käesoleva aasta lõpus ja Kremli juhid usuvad, et nad on siis võimelised hävitama vastase, ilma et see suudaks anda nii-suguseid vastulööke, mida N. Liit ei saaks taluda. Selle ülevaate järgi vene sõjaväe asjatundjad arvavad, et N. Liidu kaotused aatomisõja puhul võiksid olla sama suured või isegi väikesemad kui teises maailmasõjas.

(Toim. märkus: see on ilmselt Uhendriikide sõjalise jõu alahindamine, kuid ta ei ole selle tõttu vähem hädaohtlik, kuna niisugune üleolev hoiak võib meelitada vastutustundetutele sõjalistele seiklustele).

Sulzbergeri järgi nimetatud välismaa rapordis öeldakse edasi, et tsiviilkaitsest on tehtud üks N. Liidu relvalik, mille eesotsas on üks kindralkolonel. Enamik tehastest on paigutatud kaugele linnadest ja N. Liidu ühiskond on ettevalmistatud minema lühikese hoiatusajaga maa alla", kuhu on varutud tohutul hulgal toiduaineid ja muud vajalikku.

Kümne viimase aasta jooksul on N. Liit kasutanud tsiviilkaitse vajaduste jaoks 65 miljardit dollarit samal ajal kui USA on kasutanud selleks ainult 17 miljardit dollarit. Evakueerimisharjutusi on N. Liidu tehastes ja ettevõtetes teostatud sageli.

N. Liidul on kümme uut maalt lastavat ballistiliste mürskude süsteemi ja ta on juba USA-st ees näiteks tuumarelvade lõhkelõu, mandrite vahel lendavate mürskude koguarvu ning allveelaevadelt lastavate mürskude arvu ja lõhkejõu poolest. Peetakse võimalikuks, et 1980 paigu ta läheb USA-st mööda ka strateegiliste pommitajate alal. Pääle selle Moskva on kiirustanud oma keemiliste ja bioloogiliste relvade arendamist samaaegselt kui USA vastavad programmid on jäänud teostamata.

Artikli lõpus Sulzberger esitab väga tõsise hoiatuse:

— Ma ei ole võimeline hindama selle informatsiooni tõepärasust, kuid on kindlasti võimalik, et umbes taoline areng on käimas. Juba aastaid on midagi sellist olnud põhialuseks Hiina kaitsestrateegiale.

USA rahval on kindlasti õigus olla informeeritud sellest, kas eelpool esitatud avaldused vastavad tõele, nii et ta saaks vahetada mõtteid selle üle, kas on vajalik revideerida meie strateegilisi põhioletusi. Rahva ellujäämine peaks olema käesoleva sügise valimiste kõige tähtsamaks küsimuseks. Kas meie (s.o. ameerikласed. Toim. märk.) oleme hullumeelsed või on seda mei stragia? (EPL/R)

— — —

Mõttevahetus:

Järgmine suurüritus

Rahvuskongressi lõpul Baltimores kiideti heaks Noorte Aasta korraldamine. UEKN esimees oma lõpukõnes märkis Noorte Aasta korraldamisest 1978. aastal. Teatavasti otsustas Rootsi Keskнõukogu juba varemalt selle korraldamise 1977. Eesti skaudi/gaidijuhtide maailmakoondusel Baltimores leiti, et sobivaim aeg on järgnevast 1977, lõppedes skautliku maailmalaagriga 1978 seda ka põhjendades.

Eelseisev 1977 on ka skautluse suuraasta: — maailma skautliikumise 70. juubeliaasta, Eesti skautlus 65.a.: skautide maailmakomitee nimetab seda kogunemiste aastaks (Moot Year). Skautide Maailmakonverents toimub juulis Montrealis, samal kuul on rahvuslik jamboree Kanadas ja ka eesti skautlike noorte suurlaager, aastavahetusel 1977/78 teostub see ka Austraalias. Augustil on USA skautide jamboree Pennsylvanias jne. Juuli lõpul teostub Montreauxs Shveitsis IFOFSAG (end. skautide/gaidide sõpruskond) 5-päevane konverents, kus on ka meil legaalne osavõtu võimalus. Järgneval 1978 algupoolel on suursündmuseks E.V. 6/-aastapäev ja Noorte Aasta võimsaks lõpupunktiks oleks skautlik maailmalaager USA-s.

Noorte Aasta peaks haarama kõiki eesti noori kõigil aladel. Eesti noorsoo organiseerimise seaduse alusel oli noorte vanuse ülemmääraks 19 aastat. Esines ka erandeid. Näiteks haridusministeeriumi noorte osakonna registris 1938.a. esineb ka ligemale 200 UENÜ osakonda, kus vanuse piir jõudis isegi 25 aastani.

Noorte Aasta väljakuulutamisest Ülemaailmse Eesti Keskнõukogu poolt oleks vähe kasu, kui pole eeldused loodud, kes ja kuidas see organiseeritakse ja läbi viiakse. Pealegi ei ole UEKN juures veel ei kultuuri- ega noorsootöö toimkonda. Kuna ilmnes, et Eesti Rahvuskomitee ühendrikides juhatus Noorte Aasta vastu huvi tundis, siis saatis Raamatuaasta juhatus oma töö lõpetamisel ERKÜ-le kirja. Kirjas 2.IV-76 on muuseas öeldud: — "On päratamatult vajalik küsimust põhijoontes selgitada enne sellekohase ettepaneku esitamist. . . Tuleks vähemalt üldjoontes selgusele jõuda Noorte Aasta iseloomu, selle põhieesmärkide, sisu s.o. programmi osas, samuti ka aja küsimuses. . . Raamatuaasta suhtes olid meil kogemused juba Eestist, Noorte Aasta idee on aga esmakordne ja vajab põhjalikku selgitamist." Lõpuks soovitati kirjas sellekohase erinõupidamise kokkukutsumist. Tahaks loota, et sellega palju ei viivitata.

Kahjuks puudud meil veel ülemaailmne eesti noorte koordineeriv keskus. Skautidel/gaididel on küll omad maailmaliidud, kuid pole siiski mõeldav, et viimased võtaksid oma õlgadele kogu NA koordineerimise ülesande, küll aga mõjukalt kaasa aidates.

Kogemusi ja vast isegi eeskuju pakuks siiski äsja lõppenud Raamatuaasta struktuur, juhised ja korraldus. Olgugi tõkkeid ületades, loodi ülemaailmne 50-liikmeline koordineeriv Peakomitee erimaade komiteede juhtidest ja eriharude nõunikest kõigilt aladelt.

Kerge ja isegi taktitu oleks ütelda, et Noorte Aasta korraldagu noorte organisatsioonid, noored ise ja "noorte liigutajad" vanemad hoidku oma käed eemale. Ometigi on senine noortelliikumine, eeskätt skautlus/gaidlus eeskujuväärivalt üles ehitatud just vanemate "noorte liigutajate" tõhusal koostööl ja kogemusil. Meie ei ela ajal, mil silmi ees oli noortele suur eesmärk ja loov töö, rajatud noor Eesti Vabariik, haarates noori iseorganiseerimisele. Seda kõike teostasid teismelised noored nii Eesti Koolinoorsoo liidu kui ka Eesti skautide massilise organiseerimisega (1920—21.a.) peaaegu vanemate kaasabita. Neid liikumisi tabas aga ebaõnn. Noorel skaudijuhid ei suutnud massilist liikumist ohjendada, puudusid alused ja kogemused ja Koolinoorsoo liit lakkas olemast pärast "patulangust" Viljandi talipäevadel (1926) haridusministeeriumi vaheleastumisel. Alles siis kui noorte kutsel vanemad appi tulid ja meie skautlusele eraorganisatsiooni vorm ja juriidilised alused skaudisõprade poolt loodi, jätkas meie skautlus oma töelist eduteed tänaseni.

On vankumatu tõde, et ainult kõigi generatsioonide vastastikusel sõbralikul koostööl suudetakse meie suurüritusi kõige paremini teostada. Ja ilalgi ei taha noortejuhid ja kasvatajad olla vaid käskijad ja keelajad, küll aga noorte julgustajad ja virgutajad, hinnates ja tunnustades noorte isetegevust kui kõrgeimat vaba kasvatuslikku vormi.

HERBERT MICHELSON

Hoiatus Moskvale: Mingit poliitikat 1980 olümpiaadil

MONTREAL (VES) — Rahvusvahelise olümpiakomitee esimees lord Killanin hoiatas Montrealis venelasi, et nad 1980. nda aasta Moskva olümpiamängudel hoidugu poliitikast.

Lord Killanin ütles, et kui Moskva hakkab segama olümpiamänge poliitiaga, siis jäävad mängud pidamata. Olümpiakomitee president ütles, et ta ei soovi enam näha olukorda, nagu see esines Montrealis, kus 29 aafrika ja araabia riiki loobus ja Taivan oli sunnitud lahkuma. Kanada valitsuse poolt esitatud nõude pärast.

Ta kinnitas ühtlasi, et kui olümpiakomitee jätab 1980 Moskvas olümpiamängud pidamata, siis on selles süüdi ainuüksi N. Vene, mitte olümpiakomitee.

Ameerika pressis mainitakse, et poliitiline küsimus võib Moskvas ütles kerkida nädal või kaks enne mänge, kui võib tekkida probleem, keda olümpiale lasta, keda mitte. Kui Moskva hakkab eelistama poliitikat ja kui olümpiakomitee jääb kindlalt oma hoiatuse juurde, siis võib olümpia ärajäämine olla Moskvale ja üldse N. Venele katastroofiliseks.

Olümpiatulemused suhtes osavõtumaade rahvaarvuga

The Economist kommenteerib oma 7. augusti numbris äsjast olümpiaadi mitmes lühiartiklis, milledest ühe moodustab punktiarvestus suhteliselt rahvaarvule. Niisuguse arvestuse järgi tuli teatavasti 1936 Berliini olümpiaadil Eesti esikohale, mispärast ei puudu teatav huvi vastava tulemuse vastu Montrealis. Eesti kahjuks seekord puudub, kuna eestlaste punktid läksid N. Liidule.

Tehtud arvestuse juures on esikoht andnud 3 punkti ning järgnevad medalid vastavalt 2 ja 1 punkti. Jagatuna rahvaarvule on tulemuseks Ida-Saksa 11,54 punkti, Bermuuda (kelle rahvaarv on 100 000 ja kellele langes pronksmedal raskekaalu poksis) 10,0 seejärel Bulgaari -a (5,29), Soome (3,4), Ungari (3,24) ja Kuuba (3,15). Järgnevad Uus-Meremaa, Trinidad, Jamaica, Rumeenia, Rootsi (11-dal kohal 1,71 punktiga), Mongoolia, Poola, Norra (1,25), Lääne-Saksa (1,15), Shveits, N. Liit (17-dal kohal 1,03 punktiga), Taani (0,98), Chehhoslovakia (0,95) ning 20-dal kohal USA 0,92 punktiga.

Peale selle arvestuse, mil kõik väljajagatud medalid arvesse võeti on tehtud veel teine arvestus 20 maa kohta, mil on arvestatud üksnes kergejõustiku (mis olümpiamängude kava moodustas nende algaegadel), ning sellele lisaks veel ujumist, poksi ja mingipärast ka vibulaskmist. Sellise arvestuse järgi on esikohal Bermuuda (10 punktiga), kellele järgnevad Ida-Saksa (6,57), Soome (2,77), Trinidad (2,72), Kuuba (2,72), Jamaica (2,5), Bulgaaria (2,41), Uus-Meremaa (1,61), Mongoolia (1,43), Ungari (0,86), Rumeenia (0,8), USA (0,75), Poola (0,74), Rootsi (0,61), Canada (0,53), Belgia (0,41), N. Liit (0,41), Jugoslaavia (0,38), Lääne-Saksa (0,37) ja Portugal (0,34). (EPL/FK)

• *Ameerikast*

Ülemaailmne katoliku kiriku kongress algas Philadelphias, kus 5 päeva jooksul kiriku küsimusi arutavad kardinalid, piiskopid ja tuhanded presstrid enam kui 100 maalt. Paavst Paul VI saadab oma läkituse sidesatelliidi kaudu.

Riikiku kontrollasutise poolt korraldatud revideerimisel selgus, et USA-s aatomielektrijaamades on teadmata viisil kaduma lähnud mitukümmend tonni rikastatud uraaniumi ja plutooniumi, millest saab valmistada aatomipomme.

Föderaalkohtus New Yorgis mõiesteti süüdi Connecticuti osariigis tegutsev relvatööstur William Ordner, kes oli neegrilinnaosa Harlemi põrandaalustele elementidele müünud 6000 käsigranaati ja 500 käsitulirelva.

New Yorgis UNO-s algas rahvusvaheline merekonverents 2500 delegaadiga 157 maalt. Päevakorras on seaduse väljatöötamine merede kasutamiseks, peamiselt merepõhjas asuvate loodusvarade ekspluateerimiseks kõigi riikide poolt.

N. Vene lennuühing Dobroflot anti Brooklynis, New Yorgis kohtu alla USA valitsusasutiste poolt kinnitatud lennuhindade rikkumise pärast, kuna venelased on pikema aja jooksul Pariisist USA-sse lennutanud reisijaid poole hinnaga.

Senati juriidilises komitees toimunud ülekuulamisel selgus, et viimase 12 kuu jooksul on Mehhikost uimastusmürgide USA-sse toomisel maandumisel hukkunud enam kui 100 väikelennukit, mille puhul on mürkainete salavedajaid ka surma saanud.

Kabiintakso tuleviku lähiliiklusvahend?

Sakslased proovivad suurlinnade jaoks elektrooniliselt juhitavate kabiintaksode süsteemi.

sõltes ta aga ripub tee all.

Katsetajaiks on Demag ja Messerschmidt, millised firmad on ülesande saanud lokaalsete kommunikatsioonide lahendamiseks, millised tööta ksid -automaatselt elektrooniliselt juhituina.

Saksamaal katsetatakse uute lähiliikluse probleemide lahendustega. Hagenis on ehitatud 1,3 km pikkune katsesüsteem kabiintaksodele, mis sõidavad sammastele ehitatud eriteedel ja selliselt, et kohalesõitev kabiin liigub ülalpool "teed", tagasi

Den här veckan kan du få viktig post – röstkort och valbroschyr.

Röstkortet

Om du får rösta i de olika valen till riksdag, landsting och kommunfullmäktige den 19 september kommer ditt röstkort med posten den här veckan.

Du är röstberättigad om du fyllt 18 år senast på valdagen. finns upptagen i röstlängd och inte är omyndigförklarad. Detta gäller för svenska medborgare.
Samma villkor gäller för utländska medborgare, som får rösta i landstings- och kommunfullmäktigvalen om de varit skrivna i Sverige den 1 november 1973, 1974 och 1975.

På röstkortet står det i viiken valiokal du får rösta och vilka tider den är öppen.

Har du inte fått ditt röstkort senast den 26 augusti – då poströstningen börjar – ska du kontakta *den lokala skattemyndigheten.*

Som medlem i svenska kyrkan får du samtidigt ett röstkort för kyrkofullmäktigvalet senare i höst. Spara det så länge!

Valbroschyren

Nu får också alla hushåll en valbroschyr från den centrala valmyndigheten. Alla röstberättigade invandrare får dessutom en särskild valbroschyr. Den trycks på 15 olika språk.

Valbroschyren beskriver bla på vilka olika ställen man kan rösta, hur det går till att rösta i en vallokal och på posten. Där står också hur man gör i ordning en valsedelsförsändelse och en hel del annat som du har glädje av att känna till. Läs den och spar den!

RSV RIKSSKATTEVERKET
— den centrala valmyndigheten —

Eesti meeste latitants oli rootslastele midagi eriti uudset rahvusvahelisel rahvatantsupidustusel Rättviksdansen. Pildil esineb Kassari meestegrupp vabaõhumuuseumis arvuka publiku ees.

Moskva plaanid:

Kuidas likvideerida rahvus samm-sammulises protsessis

TORONTO (VE) – Nõuk. propaganda aparatuur on P. Ameerika üle külvanud mitmesuguste propaganda materjalidega. Sisult on need tiliseval kordavad, narruseni naivsed, superlatiividest ja valedest kubisevad. Propaganda on enamuses mõeldud kitsa silmaringiga ja madala intelligentsiga publikule sihiga neis äratada madalaid instinkte. Öelistatakse nõuk. korda ja püütakse õigustada ja põhjendada slavistliku ekspansiooni ja Vene imperialistliku poliitikat mille isaks ja esimeseks katsetajaks oli Vene tsaar.

Allpool esitatud ja osaliselt töteeritud faktiline materjal on pärit eelpool nimetatud publikatsioonidest, peamiselt aga Moskvas asuva "Progress" kirjastuse poolt väljaantud raamatust "Soviet Socialist Democracy". Nii märgitakse:

"Nõuk. Liidus on üle mindud kommunismi ülesehitamise perioodi. Kompartei juhib tähelepanu oma programmile, mille kohaselt iseloomustab seda ajajärku ka Nõuk. Liidus leiduvate erirahvuste suhete arendamist suunas mis vähendab nende vahelisi erinevusi kuni täielik rahvuslik ühtlus on saavutatud. Nende sihtide teostamiseks nähakse ette kõigi nõuk. federatsioonilises ülesehituses esinevate võimaluste kasutamist."

Selle kommunismi põhialuste ette nähtud eesmärgi läbiviimiseks on kasutatud viimase poole sajandi jooksul väga mitmesuguseid ebainimlikke meetodeid.

Stalini ajastul toimus see rahvuste terroriseerimises, küüditamistes ja tervete rahvagruppide kodupinnast lahtijuurimises ning asumisele saatmises. Niisuguste võtete kasutamine tekitas testud vastureaktsiooni. Hiliisemal ajal uute ja nälliselt vähem drastiliste sammude rakendamist rahvuste probleemi lahendamisel põhjendatakse Lenini poolt arendatud ja praeguste valitsejate poolt omaks võetud doktriinilisele õpetusele.

Lenin oli korduvalt hoiatanud rahvusriikide hävitamisel ja rahvuste omapärasuse väljajuurimisel asjatu kiirustamise häbaohtlikkust. Ta oli hoiatanud ajakohatute administratiivsete sammude ja kunstliku ruttamise eest, sest need võisid uuesti esile kutsuda ja ülesse õhutada rahvuslikke püüdlusi ja ka vastuolusid.

Sellega seoses deklameeritakse:

"20-nda partei kongressi järgsetel aastatel on Kompartei kui ka nõuk. valitsus aeglaselt kuid järjekindlalt hakanud arendama Lenini poolt kujundatud ja põhjendatud programmi.

Üheks tähtsamaks ja peagu märkamatuks sammuks on olnud nõukogude rahvastiku liikuvuse tohutu suurendamine.

Selle eesmärgi saavutamiseks on asutatud uusi tööstuslikke keskusi, kujundatud uudismaade harimiseks agraarlinnu ja arendatud igat liiki liiklus- ja transpordivõimalusi. Tsentraalselt juhitud plaanimise kaudu on osutunud võimalikuks sihilikult asutada tööstuskeskusi vabariikidesse, kus pärisrahva tööjõudu ei olnud küllaldaselt ja tuli täiendada väljastpoolt.

Puuduv tööliskond toodi kohale mitte ainult ühest vaid mitmetest teistest vabariikidest. Uustulnukad olid vahest isegi kuni tosinast erirahvusest.

Vabariikide rahvastik on muutunud mitmerahvuslikuks eriti seal kus kerkisid uued tööstuslikud ja põllumajandustlikud keskused.

Kahes vabariigis on päriselanikud juba ammu vähemusrahvusteks ja üheksas vabariigis moodustavad juurdetulnud rahvused üle kahekümne viie protsendi elanikkonnast.

Vaatamata päriselanike loomulikule juurdekasvule see suhe on aga juurde tulejate arvel järjekindlalt kasvamas."

Eelpoolsele lisatakse: "Need faktid demonstreerivad nõuk. vabariikide paljurahvuslikku karakteri kasvu. Ühise töökoha kaudu rahvaste assimileerimisel on äaretu tähtsus. Mitmerahvuslikkuse huvid on ületamas rahvuslikke huvisid. See hakkab ilmnema iseäranis vavariikide vaheliste piiride tähtsuse langemisel."

"Rahvaste sotsiaalse homogeensuse kasvamisele kaasub nende vaheliste kultuuriliste erinevuste kadumine mis olid tingitud ajaloolistest, geograafilistest või muudest teguritest.

Partei on asunud ainurahvuslikku ja ainukultuurse kommunistliku ühiskonna formeerimisele.

Brezhnev oma aruandes 23-ndale partei kongresile rõhutas, et partei ja kõik kommunistid järgnevad sellele poliitikale vaatamata nende rahvuslikule päritolule."

Umbertõlgendades sellist kommunistlikku zhargooni igapäevasesse keelde, tähendab see vene hegemoonia laiendamist kõikidele Nõuk. Liidu võimu ja mõjuplirkondadele. Selgub ka Eesti territooriumile loodud suurte tööstuslike kombinatsioonide asutamise otstarve. Vene tööliste kohale meelitamiseks antakse neile eelisseisund korterite saamisel, erikaupluste kasutamisel jne.

Sellise rahvuselt võõra massi ümberpaigutamisega ühenduses olevad kulud tulevad aga kanda pärisrahval (korterid, koolimajad jne.).

On toimumas järk-järguline vene keele tarvitamisele võtmine. Asutustes või ettevõtetes, kus kas või üks liige ei valda kohalikku keelt, eesti keelt, tuleb asjaajamise keelena kasutamisele võtta vene keel. Venestamise ja vene keele rakendamise eesmärgil on juba pikemat aga kasutatud venelaste Eestisse lähetamist, gruppidena või üksikuna nn. "eriteadlastena". Kompartei korralduste kohaselt tuleb tööle rakendamisel eelistada ka omal algatusel kohale saabunud venelasi pärisrahvale.

Hiljuti ajakirjandust läbinud teade Eesti Kirjanike Liidu juurde vene sektsiooni loomisest ei tähenda kahe iseseisva osakonna kõrvuti töötamist. Küll tähendab see, et vene filiaali loomisest alates on Eest Kirjanike Liidu asjaajamisel amet likuks ja läbikäimise keeleks vene keel. Ka tähendab see, et senini Eestile määratud paberi kvantum tuleb nüüd jagada vene sektoriga.

Selle tõttu väheneb eestikeelsete teoste trükipoognate arv vähemalt poole võrra.

Tõenäolikult säilitatakse tiitlite arv, kusjuures aga trükiarv ja poognate arv on tunduvalt vähem senisest.

Lisaks eestikeelse kirjanduse ja muude väljaannete piiramisele on astutud eelmisest sammud eesti ja teiste ladina tähestikku kasutavate keelte ülevtimisele vene tähestikule. Ka see on ette nähtud pikaajalise ettevõttena, sest liiga järsk ja kalkuleerimata samm võib isegi vähem usklike kohalike kommunistide hulgas äratada pahameelt või rahulolematust. Esimese sammuna selles suunas on kõigile õppeasutustele kasutamiseks määratud ja 1975.a. välja antud Eestimaa kaart.

Eestikeelseile kohanimedele võõrapärase kuue selga riputamisega on loodud mitmesuguseid kummalisi ja võimatuid keelelisi väärdajaid.

Kõik kommunistid, alates selle liikumise algusest, on olnud teadlikud Lenini poolt välja kujundatud rahvuste ja nende kultuuride hävitamise programmist.

Eestlastest kompartei liikmed kui ka kaasajooksikud on omaks võtnud kava, mille eesmärgiks on olnud ja edasi on eesti rahvuse ja kultuuri hävitamine. Ka need mõtteosalised, kes kuidagi viisi on õigustanud Eesti kehtivat korda või on suhelnud nende võimukandjatega on oma teoga aidanud eestluselle kaevata hauda, on aidanud meie rahva uputamisele slaavi meresse.

Eestlased kodumaal on kehtiva terrori abil muudetud võõrastes võimetuiks. Solzhenitsõn kirjeldab seda omase elokventsusega: "Nad võtsid neid; kes olid liiga iseseisvad, liiga mõjukad, koos nendega, kes olid jõudnud haljale oksale, liiga intelligentsed või tähelepanuväärsed. Ohvitsere arreteeriti kõikjal. Kogu rahvas oli põrutatud, vaikima sunnitud ja jäetud ilma isikuteta, kelledest oleks võinud saada vastupanu organiseerijaid."

Väljakannatamatu vene surve kodumaal on aeg-ajalt siiski toonud esile õigusnõudjaid.

Need on aga avalikult foorumilt kiiresti kõrvaldatud ja KGB poolt halastamatult ja julmalt likvideeritud.

Eesti vabaduse eest avaliku võitlustegurina saame sellepärast arvestada veel eksisteeriva diplomaatiliste esindajatega ja vabas maailmas leiduvate eestlastega.

Kanada ja USA eestlaskonnad on olnud edukad Eesti iseseisvuse tunnustamise jätkamise saavutamisel vastavate maade parlamentidelt. Eesti rahva võitlus käib elule ja surmale. Sellepärast tuleb rakendada kõik võimalikud võitlusvahendid. Tuleb leida uusi võimalusi ja teid võitluse laiendamiseks Ühendatud Rahvaste Organisatsiooni ette pääsemiseks. ÜRO organid kuhisevad venelastest – KGB ametnikest – ja on teada, et mele esildised ÜRO-ie surmatakse nende poolt ennem kui nad jõuaksid vajaliku instantsini.

Jääb üle taktika kasutamine, mis on olnud edukas USA kongressi ja Kanada parlamendi juures.

Eesti diplomaatidel ja keskorganisatsioonide esindajatel tuleks luua otsesed sidemeid ja kontakte ÜRO liikmesriikide esindajatega. Tuleb ettevalmistada vajalikku informatsiooni nendele esitamiseks.

L.K.

● Refleksioone

VENELASED EI EHITA mitte ainult sõjalaevu, kuigi need on enim tähelepanu pälvinud maailma strateegilisest tasakaalust väljudes. Maailmameredele on äkki tekkinud suurte kalalaevastikkude kõrval ka moodsad kaubalaevad, millised ühe suuremal määral hakkavad oma teenuseid pakkuma "kapitalistidele". Ja viimased on valmustatud, sest prahid kommunistlikel kaubalaevadel on märksa odavamad, kui seda mitte koguni nimetada selgeks "dumpinguks".

N. Liit püüab nüüd majandusliike vahenditega lüüa lääne kaubalaevandust ja sellelgi on ilmselt oma strateegiline tagamõte. On ju kaubalaevastiku võimsus sõja ajal sama oluline kui sõjalaevastiku löögivõime. Ja Moskvas teatakse, et lääne kaubalaevandus kui hiiglaslik eraettevõtlus oleneb konjunktuuridest. Kui konjunktuur läheb halvaks, siis väheneb laevade arv kiiresti. Ja nüüd siis on tulnud aeg tekitada lääneie halba konjunktuuri just sellega, et talle pakutakse odavat tonnaazhi.

NÄHE ON TABANUD ka Rootsit, kus üks laevamaaklerifirma alustas juba venelastega koostööd ja nagu selgub suurte eksporttetvõtete juhtide kommentaaridest, on areng "ainult teretulnud". Sellepärast, et eksportimise transpordikulud tugevasti alanevad. "Rootsi laevafirmadele on see tulnud nagu selgest taevast üllatusena", ütlevad transportide kasutajad ja hööruvad käsi usus, et vene dumping viib alla ka rootsi laevade transporditaksid.

Ka siin on tegemist suure lühinägelikkusega. On ju ilmne, et rootsi laevandus, olles seotud meremeeste ja transporttööliste kollektiivlepingutega, mis kindlustavad töötajatele kõrge standardi ja sotsiaalse taseme, ei saa pikemas perspektiivis võistelda üldse diktatuuririigi laevandusega, mis on riiklik, kus ei ole töötajate kaitseks väljas ametiühingud (need on riigi asutused ja hoolitsevad riigi huvide eest) ja kus dumpingu võimalikke kahjusid kaetakse riigikassast.

Nii siis on ka siin mängus meremeeste, sadamatööliste kui ka riigi huvid ja kaugeltki mitte ainult venelaste ja rõõmsate prahiteenuste ostjate huvid.

ROOTSI AMETTÜHINGUD on olnud ranged n.n. mugavusliplulaevanduse vastu. Panama, Liberia j.t. lippude all sõitvad laevu on sadamates boikoteeritud, kuna nende meeskondade palgad on tugevasti allapoole rootsi ja ka rahvusvahelist taset. Huvitav on nüüd jälgida, milliseks kujunevad reaktsioonid siis, kui dumpingutegijad tulevad niinimetatud sotsialismimaadest, eeskätt suure naabri punalipu all?

Rootsi laevandusajakirjad on korduvalt vaadelnud Nõukogude meremeeste töö- ja palgatingimusi ja konstateerinud, et need ei 'ole võrreldavad kuidagivilisi rootsi ja inglise normidega. Iseasi on aga, kas lääne meremeeste kutseorganisatsioonid julgevad kunagi solidaarsusest Nõukogude meremeestega dumpinglaevu boikoteerida?

DEMOKRAATIA VASTANE, õigemini demokraatliku põhikorra vastane on Hitleri ideoloogiline teos "Mein Kampf", konstateeris üks Läänesaksa kohtuid ja karistas neid raamatuid importeerinud raamatukaupmeest.

Kui nüüd kohtupretsedent on olemas, et demokraatiavastased trükised on keelatud demokraatlikul Saksamaal, siis peaks see tabama hävitavalt ka samal maal suurtes tiraazhides levitatud kommunistlikke trükiseid Karl Marxi "Kapitalist" alates.

Ilmselt ei ole siin tasakaalu, sest viimasel ajal on mitmel pool, eriti siin Rootsis, läänesaksa demokraatia mõõdupuuks seatud just kommunistide tegevusvabadus. Kui kommunistid ei pääse riigiameteisse, kui neil ei ole vabadust propageerida demokraatia vastu, siis ei ole õiget demokraatiat, üteldakse siin.

KOMPROMITEERIMINE on aktuaalne poliitiline probleem N. Liidu osas, selgub ootamatult rootsi valimisvõitlusel just kommunistlikult poolelt esitatud seisukohtadest. Sveriges Kommunistiska Parti (SKP, endine KFML) süüdistab nimelt oma võistlejat VPK-d (Västerpartiet Kommunisterna) Moskva lõas seismises. VPK ei olevat julgenud välja tulla, kui SKP kutsus protestidemonstratsioonile Tshehhoslovakkia invadeerimise kaheksandal aastapäeval nüüd sügisel samal ajal kui positiivsed olid centerni ja folkpartieti noorsoo-organisatsioonid.

SKP-ajalehe Gnistan toimetaja Stefan Lindgren juhtis tähelepanu asjaolule, et rootsi avalikkus peitlukit arvab, et Tshehhoslovakkias on nüüd pinevus kadunud ja eiu normaliseerinud. "Tegelikult on Tshhoslovakkias praegu rohkem N. Liidu vägesid kui Hitleril oli Norras ja Kennedyl Vietnamis", rõhutas Lindgren ja jätkas: "N Liit tugevdab survet ka meie vastu Põhjalas. Oleks sinisilmne uskuda, et üha sagenevad piiririkkumised oleksid tingitud valenavigeerimisest".

SKP organid on kritiseerinud teatavasti ka N. Liitu kui naabrite ikestajat ja kolonialiseerijat. Nii siis on see maa küllalt kompromiteeritud isegi aatekaaslaste arvates. Meist balttlastest räägimata. Vahe on siiski olemas: SKP peab N. Liitu kritiseerides ikka veel lugu Stalinist ja unustab ütlemast, et Brezhnev jätkab vaid tema poliitikat. . .).

KUIGI KOMMUNISTLIK SKP on melega ühel arvamisel N. Liidu vägivalla- ja ikestuspoliitika suhtes, siis ei tähenda see, et nende endi ideoloogia oleks vabadusmeelne. Kommunism ei ole kui ideoloogia üles ehitatud vabadusele, vaid partei ainujuhtimisele kollektiivides, kus ei tohi esineda individuaalsust, opositsiooni ja teisitimõtlemist. Selle tõttu oleks ekslik mittedemokraatlike äärmuste olemasolu sallitud poliitiliises skaalas lugeda mingiks tõelise demokraatia tunnuseks.

Rootsi on elimineerinud natsismi poliitilises elus, kommunistidele osutatakse aga täit tähelepanu. Kas ühe äärmuse väljalülitamine peaks tähendama, et see maa on kuidagiviisi ebademokraatlik? Asi on nii, nagu kohtuotsusestki selgus, ka läänesakslaste juures. Selle vahega, et seal kogemuste põhjal kardetakse ka vasakäärmuslust ja püütakse demokraatiat selle vastu kaitsta teatud määral. Kuna siin seda ei tehta, siis palstab see siima.

Siin ei ole näha Berliini-müüri ja raudeesriiet kui fakte.

KJ

– – –

Torontos suri 3. juulil Olev Hüva, sünd. 16. nov. 1904.

Miks Kanada-eestlaste Jõekääru vabaõhuala nimi on just Jõekäär? EPL-fotograaf Herbert Trummer käis kohapeal asja selgitamas ja tema ülalolev pilt annab kahtlemata hea vastuse.

Ristikivi — turist ajaloos

Karl Ristikivi, meie nimekamaid romaanikirjanikke, veedab oma suve kodus Sohnas korrektuurilugemisega. Juba mõne aja eest valmindi romaan "Rooma päevik" on trükikojas ja trükipoognaid kukub järjest kirjaniku postkasti kontroll-lugemiseks. Uudishimust, mida Ristikivi järgmine romaan sisaldab, pöördus Eesti Päevaleht tema poole küsimusega, mis laadi teos on "Rooma päevik"?

— Nagu nimi ütleb, on teos kirjutatud päeviku vormis. Võiks öelda, et see kujutab ühe "turisti" elamusi ja muljeid kui selline nimetus oleks siis juba tuntud. Ajaks on mai 1765, kuigi aastaarvu ei ole romaanis antud. Päeviku autor Kaspar von Schmerzburg on tegelikult varjunimi. Aga võib-olla tuleb see nimi mõnele lugejale tuttav ette? Sel juhul on siin antud side — kuigi väga nõrk ja ainult sümboolne — eelmiste romaanidega.

— Kas isiklik turism mängib sinu teostes mingit osa?

— Mõnikord — aga vastupidiselt. Ma pole teoste ainevalikul tõuget saanud oma turismireistidest. Küll aga on mõnel korral reisieesmärg valitud selle järgi, mis on olnud käsiloleva teose sündmustikupaigaks. Nii on selleks saanud London, Paris, Kopenhaagen ja Rooma. Aga on ka juhtunud, et ma alles pärast teose ilmumist olen selle tegevuspaigaga isiklikult tutvunud. Nii oli lugu Akkoniga, mis teatavasti esineb "Viimses linnas". Ja oli veidi kummaline tunne — kui tuttav tundus eriti linna ümbrus, nagu oleksin tõepoolest seda kõike varemini näinud. Aga see võis olla tingitud sellest, et olin varem palju uurinud linna plaane ja kaarte. Siit on pärit ka üks teine elamus. Kui ma seal ringi käisin otsides kunagise "Templi" aset, tuli mulle vastu väike tütarlaps, kes ootamatult teretas mind: "Shalom!" Alles siis tabas mind mõte ajaloo irooniast. Minu raamatus võitlevad linna pärast kristlased ja muusulmanid elu ja surma peale. Ja nüüd on see linn juutide päralt, kes sel ajal üldse ei mängi mingit osa.

— Kuidas on turismiga ajas, on see mõjustanud teemavalikut?

— teatud määral on need muidugi valitud perioodid või sündmused. Ei saa ju kirjutada *millestki, mille vastu ise mingit huvi ei tunne.* (See olgu muuseas ka meeletuletuseks nelle, kes meeleldi tahavad kirjanikele head nõu anda, millest kirjutada

Karl Ristikivi uus romaan "Rooma päevik" ilmub lähemal ajal (Foto Lepper).

või esinevad üldiste etteheidetega, miks sellel või teisel teemal pole midagi kirjutatud. Kui ma oleksin kõik need teosed ära kirjutanud, mida mul on soovitatud kirjutada, siis oleksid mu "omad" teosed jäänud kirjutamata).

— Kuidas sa kirjeldaksid ajaloo ja ajaloolise romaani suhet?

— Mis on ajalooline romaan? Tavaline definitsioon on muidugi: romaan, mille tegevus toimub minevikus. Aga kui kauges minevikus? On vahest siiski õigem vaadata, mis on romaani keskseks probleemiks. Võide ajaloolistele romaanide sündmustik toimus ajas, mida veel kaasasolnud mäletasid. Ometi võib neid nimetada ajaloolisteks, sest need olid üles ehitatud ajaloolistele sündmustele. Seevastu on vägagi küsitav, kas näiteks "Tristan ja Isolde" on ajalooline romaan, kuigi selle sündmustik on asetatud kaugesse minevikku. Igal juhul tuleb eraldada ajalooline romaan ajaloost, asetada pearõhk siiski nimetusele **romaan**. Tänapäeva romaani puhul ei saa nõuda, et seal kujutatud niimoodi oleks juhtunud.

Samuti ei saa ka ajaloolisele romaanile esitada nõuet, et kujutatu oleks tõesti sündinud. Lõpuks on see autor, kes otsustab, missugusel määral ta kasutab fakte. Enda suhtes võin öelda, et ma juba "Põleva lipu" alguses tunnistasin, *et mulle "ürikute tolmust armsam on legendide sinine udu".*

— Kuipalju leidub su romaanides rööbiklust tänapäevaga?

— Ma ei ole kavatsenud mingit teadlikku rööbiklust. Kui see esineb, siis ainult selletõttu, et leiame rööbiklust mineviku ja oleviku vahel igal pool — nii romaanides kui ajaloos endas. Nii võib juhtuda, et lugeja leiab rööbiklust ka minu teostes, kus ma ise sellest undki pole näinud. Mis muidugi ei tähenda, et lugejal ka sel korral poleks õigus. Iga mõtlev lugeja on ju alati loetava teose puhul kaasautoriks."

— Kas ilmuva romaani tegevus on sel korral ühe- või kahepinnaline?

— Kahepinnalisus tegevuses sellisel kujul nagu see esines eelmises triloogias, siin ei esine. See on õigupoolest samasugune "vaheraamat" nagu seda olid "Sigtuna väravad" ja "Imede saar", langeb sellega niiöelda reast välja. Samal ajal on see siiski seotud minevikuga — seda põhjustab juba romaani tegevuspaik, mis on läbi imbunud ajaloost.

— Kas ajalooline sari on planeeritud algusest peale või on see "välja kasvanud."

— Sari on planeeritud algusest peale, s.t. alates "Põleva lipuga", mis asub ajas kõige kaugemal.

"Rooma päevikus" on küll vihjeid veel kaugemale minevikule. Ma ei saa küll väita, nagu oleksin ma sarja kirjutamise puhul tingimata jälginud esialgset plaani. Nii mõnigi teos esialgses plaanis on jäänud kirjutamata, kuna nende asemele on teoks saanud teised.

— Mis on su järgmine teos?

— Eespoolttoodud põhjusel pean kahjuks selle küsimuse vastamata jätma. Nii kaua kui kavatsused pole vähemalt suuremas osas teostatud, on hädaohtlik nendega avalikkuse ette tulla. Võib kergesti juhtuda, et kavad muutuvad, kuna nende enneaegne avaldamine võib siduda kohustusega siiski kirjutada. Aga kirjutada midagi ainult kohustusest — selleks pole mul enam aega.

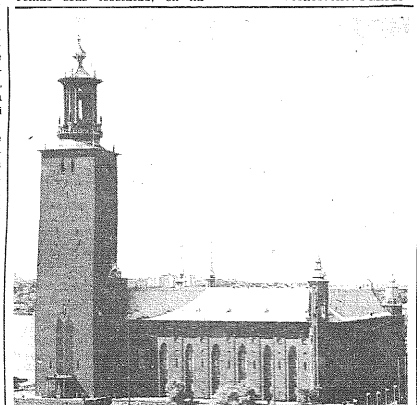
— Mida sa sooviksid, et teised kolleegid kirjutaksid?

— Siin peaksin ma iseendale vastu rääkima, kuna ma kogu aeg olen kaitsenud autori õigust valida ise oma teema ja esitamisviis. Aga miks mitte — soovida võib iga lugeja, peaasi, et soov ei saa käsuks. Mida ma ise meeleldi loeksin — kergemat kirjandust, kus on sündmustikulist põnevust — kas või mõni kriminaalromaan. Samuti võiks olla rohkem huumorit & üldse "kerguse vaimu". Ja kolmandaks — fantaasiat, minu poolest kas või science fiction — mis nüüd selle eestikeelne nimetus oli?

— Mida pead huvitavamaks kodumaa eepilisest kirjandusest?

— Olen viimasel ajal järjest vähem lugenud kodumaa kirjandust. Ma mõtlen sellega proosat. See on nii lootusetult hall ja venliv. On muidugi paar erandit — mõtlen eeskätt Jaan Krossi, aga ka Arvo Valtonit. Huvitaval kombel on nemadki pidanud minema ajalukku. Väljaspool ilukirjandust tahaksin stiili ja eruditsiooni poolest eriile tõsta Lennart Mere populaarteaduslikke raamatuid. — Aga ma pean siin tegema reservatsiooni — võib olla teoseid, mida ma lihtsalt pole sattunud lugema. Kahjuks tolmub lugemine — nagu kõik muu — aastatega järjest aeglasemalt."

Vestles: ARVO MÄGI

Stadshuseti hiiglaslik Blå Hallen on Kuldsüdamete Peo publiku vastuvõtjaks.

Ühisabi Kuldsüdame pidu Stadshusetis

Ilusad suveõhtud muutuvad järjest pimedamaks. Varsti hakkavad jälle koolid peale, ning perekonnad kolivad suvekohtadest tagasi linna. Meie seltskondlikus tegevuses hakkavad jälle üritused peale ja piilume juba kalendrites ja märkmikudes mida sügishooaeg pakkuda võib.

Mitmes märkmikus on juba laupäev 30. oktoober kinni pandud. Lehekesele on võibolla märgitud: "Sihtasutis Ühisabi Kuldsüdame Pidu, Stadshuseti Blå Hallenis algusega kell 19.

Kuldsüdame Pidu kujuneb kindlasti sügishooaja pidulikumaiks tipuks, kuhu oodata rohkearvuliselt eestlasi. Eeskavalises osas on mobiliseeritud suur hulk meile kõigile tuntud nimesid: m.h. Mari Kamp-Boréus ja Harri Kaasik, Stockholmi Eesti Naiskoor, Stockholmi Eesti Meeskoor, Eesti Rahvatantsuühing "Kassari", tuntud noorte laulugrupp "Lemmikud" Göteborgist ja veel palju teisi soliste ja esinejaid.

Kuldsüdame Pidu laupäeval 30. oktoobril Blå Hallenis on mõeldud kõikidele eestlastele, nii noortele kui vanadele, eestlastele lähedalt või kaugelt. Selle sihiga on eeskavalises osas arvestatud ning sellega on arvestatud ka seoses pääsmetega.

Pääsmeid on kolme liiki: Kes soovivad rikkalikku õhtusööki, (eeltoit, peatoit, õlu ja vein ning kohvi) maksavad 100 krooni pääsme eest. Kes soovivad kergemat kehakinnitust (kohvi ja suur võileib mitmet sorti pealistega nn. "landgång") maksavad pääsme eest 40 krooni. Kes soovivad eeskavast ja sellele järgnevast tantsust osavõtta ilma söögita, maksavad pääsme eest 20 krooni ning muretsevad puhvetist omal kulul kergemat kehakinnitust.

Kõik huvilised saavad nõnda Kuldsüdame Peost üheväärselt osavõtta, toidu osas valides täitsa oma soovide kohaselt.

Pääsmed lastakse neil päevil eelmüügile Sihtasutis Ühisabil büroos (Kvarngatan 3 B, telefon 42 35 53) ja Eesti Kultuuri Koondises (Eesti Majas Wallingatan 32, telefon 11 31 16). Pääsmeid levitatakse ka mitmete organisatsioonide kaudu.

Kuldsüdame Peol on eestlaste käsutuses avar tantsupõrand ning esmaklassiline tantsumuusika. Tuntud Kjell Sjölundi orkester pakub meeleolumuusikat kui ka särtsukat tantsumuusikat, nagu nad seda korduvalt teinud suurtei ballidel ning kuninglikel üritustel.

(EPL/TS)

STATENS INVANDRARVERK

Bidrag till aktiviteter bland invandrare

Organisationer och kommuner, som planerar aktiviteter bland invandrare kan få ekonomiskt bidrag för sådana projekt från statens invandrarverk (SIV). Med organisationer avses här invandrarorganisationer, fackliga och andra svenska organisationer samt trossamfund. **Projektbidrag** kan också utgå till invandrartidningar och -tidskrifter på annat språk än svenska.

Invandrarnas riksorganisationer kan dessutom få **verksamhetsbidrag** från SIV.

Ansökan skall ha inkommit till SIV senast 15 september 1976 (**verksamhetsbidrag** samt **projektbidrag** för hösten 2976 och/eller hela budgetåret 1976/77) respektive 15 november 1976 (**projektbidrag** för våren 1977).

Talong för beställning av ansökningsformulär för

☐ verksamhetsbidrag

☐ projektbidrag (exkl tidnings-/tidskriftsstöd)

☐ tidnings-/tidskriftsstöd

Beställare:

Namn .....

Adress .....

Postadress .....

Skicka den ifyllda talongen till SIV, Sektionen för organisationskontakter, Box 6113, 600 06 NORRKÖPING. Förfrågningar per tel 011-10 88 00.

Näide vanimate eesti talude hoonestikust: sajanditevanune ölgkatusega ristpalkidest ehitatud ait.

Uus teos avab pilgu 16/17 saj. taludele

Möödunud sajandi Tallinna linnapea, õlgusteadl. dr. F.G.v. Bunge kodifitseeris Eesti-Liivi-Kuramaa dokumendid omas 6-köitelises teoses (c. 5000 lk) "Urkundenbuch", pannes aluse Eesti ajaloo uurimisele.

Laiemas avalikkuses märkamatult teostub praegu samalaadne hiigelpanus. Amatöörajaloolane dipl.eng. Oleg Roslavlev, Eesti Riigivolikogu Petserimaa esind. kol. Roslavlevi poeg, on Münchenis andnud välja juba 7 köidet (c. 2// lk.) "Hefte zur Landeskunde Estlands" koos kaartidega. Teos sisaldab Stockholmi ja Warssavi riigiarhiividest Poola ja Rootsi ametlike maarevisjonide koopiad aa. 1682—1690 Eesti osas. Seni on ilmunud Polnische Akten I, II, III, IV 1582—90, Die Revisjon Livlands 1601 ja 1638, Das Dorpater Land 1624—27, Pernauer Land 1624. Ilmumas on Nore Estland 1683—96, Oesel (Saaremaa) 1598—1645, Süd-Estland 1690. Dokumendid on poola saksa, rootsi ja ladina keeltes.

Revisjonides on registreeritud mõisad, kirikud, kõrtsid, t a l u d, nende omanike ees- ja perekonnanimed, lapsed, sulased, lojuste arv, maa-ala suurus adramaades ja kohustused.

Kõnealune on hindamata väärtusega materjal eesti rahva suguseltside ja genealoogia osas. Ühtlasi likvideerib poliitilistel põhjustel eestlastele 19. sajandil külge kleebitud alaväärtava müüdi n.n. "orjaajast" ja näitab, et talud olid päritavad ja läksid isadelt poegadele, resp. vendadele, isegi naisliini sugulastele, juba orduajast peale ja kahtlematult varemgi.

Osa talusid, eriti Põltsamaal ja Lõuna-Tartumaal olid 1—4 adramaa suurused, seega "karjamõisad" (näit. Rein Polli). Ligi 90 prots. taludest omasid kestvalt eestlasest peremehed. Põlistalude nimed on eestikeelsed ja sellastena märgitud ka vabariigi aegsetel kaartidel. Peipsi ääres puudusid venelased täielikult. Taluperemeestel oli ees- ja perekonnanimed, ilmselt varemgi ja kantud ka kirikukirjadesse. Ainult eesnime omasid vaid sulased, osati popsid, mõisateenijad, töölised, teenijad, ka käsitöölised linnades.

Mainitud maata vallasrahvas sai teatavasti 1820.a. keiserliku ukaasiga omale perekonnanimed. Ilmselt tingituna asvist ollu saamased valitseva kihiga, osati ka mõjutustel, võeti hulgaliselt saksakeelseid nimesid. Sealt on pärit meie Kuhlbarsid, Steinbergid, Purmannid, jakobsonid (—Jakobi poeg), Jaaksonid j.m.

Põlised eesti perekonnanimed on väheste eranditega eestikeelsed ja neist on palju veel käibel, näit. Arro, Aule, Erma, Epro, Hint, Ilbak, Kersten, Cubias, Kondor, Kunder, Kurwitz, Koik, Kissa, Kiwell, Kucke, Kocker, Kursk, Koni, Kaup, Kusick, Mundi, Matto, Lalli, Lammas, Lupe, Lentz, Oya, Perna, Puik, Pusta, Puck, Pallo, Rebane, Rek, Rein, Raun, Sass, Taltz, Tolk, Tattara, Toffer, Tamme, Wardia, Wabbe, Waddi, Westel, Zirk j.t.

Levinenum oli peagu igas telses külas jõuka talupoja nimi Rautzep, olles külas sepp ja peremees korraga. Sama ametmees mõisas ja linnas võttis aga nime Eisenschmidt. Samuti oli Mölder külas ja mõisas Müller.

Mainitud revisjonid likvideerivad ka mele perekondades laialt levinenud müüdid rootsi, taani, shoti jne. päritolust. Muulased, kes asusid sõjast laastatud taludesse, on revisjonis märgitud, näit. sakslane, soomlane, kuralane, venelane. Hiljem nad eestistusid. Olgu lisatud, et rootsi nimede kandjad põlvenevad valdavalt 15. sajandil P-Eesti rannaladele asustatud Rootsist toodud kalameestest.

Leidub aga ka haruldasi talunike nimesid, näit. Poola ungarlasest kuninga Bathory päevilt — Piado Heyduck 1585 Tartumaal talunik ja ka mujal. Need olid algupäraselt ungari aadlikust sõjamehed ja nimed eksisteerivad veel praegugi. On ka talunikke nimega Wrangel jne.

Fakt on, et selle dokumentatsiooni alusel vanad eesti talupoja sood, kel on kirikukirjade andmed Põhjasõja perioodist 1710 jne. võivad oma genealoogia raskustela viia Orduaja lõpuni, s.o. 1560 aastani. Revisjon märgib ka talupoja ühiskonna ametlehi näit. külavanem, kohtumees Thomas Sax, lawnik (1582), Hank Enno, cubies, wardey. Registreerimist leiavad ka vahemehed, näit. Hans Harrak ja talunikud, kes ratsutasid Rootsi sõjaväes, näit. Lawro Mert Põltsamaal, 1691.

Iseseisvas Eestis, peale väheste erandite, puudus genealoogia harrastus, võrreldes baltlastega, kelledest peagu iga perekond on vastavas genealoogia aastaraamatus ja need kestavad edasi.

Revisjonide kättesaadavaks tegemine on monumentaalne panus eesti põlistele talupoja-perekondadele. Meie kultuurkapitalid, kes hindavad tõelisi saavutusi, pidagu seda silmas. O. Roslavlevi on aidanud ta töös prof. E. Blumfeldt, mag. J. Koit, dr. H. Weiss ja O. Bong.

EDGAR V. SAKS.

Moskva ründab Fraserit

Nõukogude sõjaministeeriumi ametlik ajaleht "Punane Täht" ründas teravalt Austraalia peaminister Malcolm Fraserit tema "ohtlike ja avantüristlike tendentside" pärast.

Fraser USA külashäigul olles kritiseeris mitmeti N. Vene ekspansionistlikku poliitikat. Venelastele ei meeldi ka see, et India ookeani saarel Diego Garcia on Austaalia lubanud baase rajada USA nukleaarsete relvadega varustatud allveelaevadel ja lennukikandjatel Fraser langes Moskvas ebasoosingusse juba varem, näiteks ka Balti riikide okupatsiooni tunnustamise tagasivõtmises. Eelmine peaminister teatavasti tunnustas Balti riikide annektsiooni.

---

10 km sügav puurauk maapinnases

USA-s Oklahoma osariigis puuriti maailma sügavaim, 9600-meetrine puurauk. Gaasi leidmise lootuses jätkasi puurimist.

Ent ootamatult saabus lõpp: puurid sattusid 220-kraadisesse sulavääviikihti. Väävlimass tõusis puurauqus 5316 meetri kõrgusele ning hävitas koqu allpool paiknenud seadmestiku. Puurimine oli kestnud 504 päeva ning see läks maksma 6 000 000 dollarit.

†

Meie armas

Herbert Räime

Sünd. 4/12 1919 Viimsis
Surn. 6/8 1976 Borásis

Mälestavad vaikses leinas

ANGELINA

LUULE
perekonnaga

IVO

VEND
perekonnaga Eestis

ÖDE
Austraalias

KASUVANEMAD
Eestis

EERIKA

ESTER
perekonnaga Eestis

VENNAD ja ÖED
Borásis

Ilus on kuulda kutsumist Loojalt. Jääda magama, siis kui väsinud on. Siirduda sinna, kus on igavene rahu, tusk ja valu on tundmatud.

Puhka rahus!

†

Armas öemees ja tädimees

Herbert Räime

Mälestavad leinas

BORIS ORUNURM

LII BAUMANN

LILLE ORLOV

MATTI ORLOV

OLEV ORLOV

perekondadega

†

Meie kallis ema, vanaema ja vanavanaema

Ella Ruubel

N-na Laretei

Sünd. 6/6 1885 Öisus
Surn. 10/8 1976 Stockholmis

Sügavas leinas ja tänutundes

LEIDA ja OSKAR

MAIRE ja TIIT
lastega

Matusetalitus toimub kolmapäeval, 25. augustil kell 12.00 Uppståndelse kabelis Metsakalmistul.

†

Armast venda

Ruuda Kirsimäe'd

Sünd. 6/7 1915
Surn. 19/7 1976

mälestab sügavas leinas

ÖDE ALMA
perekonnaga

Tähtede taga koidab kord taevas,
Kõik ootus ja lootus sääl täide läeb.
Mis sa siin kannud või kannatand vaevas,
Kõik nüüd igavest maha on jäänd.

Mu armas hää vennake, puhka rahus pääle rasket eluteed ilusate kaskede vilus kodukalmistul!

Kohaliku elu

STOCKHOLM
Naisringi väljasõit

Esinduse Naisringi väljasõit Helsingisse toimub 6. septembril nagu kevadel otsustatud. Sõidust osavõtjail ülesanda kuni 20. augustini Hilja Estrale tel. 715 21 32 või Irina Augile tel. 21 84 46, õhtul 64 61 25.

Sügishooaja esimene koosviibimine teisipäeval, 24. augustil kell 17.30 Esinduse ruumes, Sandhamnsgatan 1, kus lähemalt arutatakse Helsingi sõitu.

STOCKHOLM
Tennisklubi meistrivõistlused

Tennisklubi (SET) meistrivõistlused toimuvad 28 ja 20 augustil Hjorthageni väljakuil. Singel A ja B klassis, dubbel, veteransingel, daamid. Osavõtust teatada hiljemalt 26 augustiks mängude korraldajale Alfred Riimarile — tel. tööl 63 51 30 (kl. 9—17), kodus 83 35 77 (kl. 18—23).

Venelasist kiiremini

Üks Lockheed-masin, ameerika luurelennuk SR-71, on püstitanud kolm uut maailmarekordi lennukiiruses.

Kaks neist olid seni nõukogude jahilennuki MIG-25 nimel. Ameerika uue luurelennuki rekordiks otselennus on 3522 kilomeetrit tunnis, seega 191 kilomeetrit rohkem kui MIG-25 oma.

†

Meie kallis vanatädi

Ella Ruubel

N-na Laretei

Sügavas leinas

KÄBI LARETEI

MAIMO EVEQUOZ

†

Armast

Ella Ruubel'it

mälestab leinas

ELO

†

Meie armast

Pauline Saimre't

Sünd. 1/11 1887 Läänemaal
Surn. 12/8 1976 Helsingborgis

mälestavad leinas

NIKOLAI

HELLE

Matusetalitus toimub reedel, 20. augustil kl. 13 Pälsjö kabelis.

†

Issanda rahusse jõudnud

Pauline Saimre't

mälestavad tänumeeles ja jälle nägemise ootuses

NORRMALMI EESTI BAPTISTI KOGUDUS STOCKHOLMIS

KOGUDUSE LIIKMED HELSINGBORGIS

Ps. 23

Väljakaevamiste avastusi eelajaloolisest Võrumaast

Ülevaate arheoloogilistest kaevamistest Võrumaal viimase kahekümne aasta jooksul annab broshüür "Võru rajoon" (Tallinn 1972, autorid: V. Kenk, E. Ploom). Need kaevamised kinnitasid, et Võhandu kaldad olid asustuse kujunemise hälliks Kagu-Eestis.

Võrumaa piires paiknevad Võhandu ääres Tamula, Villa ja Kääpa neoliitilised asulakohad. Neist Tamula noorema kiviaja asulakoht paikneb Tamula järve loodekaldal nn. Roosisaarel. Asulakoht tekkis III ja II aastatuhande vahetusel enne Kristust. Kaevamistel leiti peale luust ja kivist tööriistade rohkesti ehteasju, mitmed leesasmed, suurel hulgal looma- ja kalaluid, merevaiku ja muud. Ka avastati muistsed matusepaigad ja leiti üle 20 luustiku. Samuti leiti tarva ehk ürgveise luid. Tarvas oli kiviajal üks tähtsamaid küttavaid loomi.

Villa noorema kiviaja asulakoht paikneb Võrust 3,5 km kirde pool Võhandu jõe paremal kaldal. Asulakoht võeti kasutusele III aastatuhandel enne Kristust. Kaevamistel saadi nooremasse kiviaega kuuluvate leidude kõrval ka pronksi- ja rauaaega kuuluvaid esemeid. Asulakoht on umbes 1000 ruutmeetri suurune.

Kääpa noorema kiviaja asulakoht paikneb Võhandu jõe vasakul kaldal, Võru-Räpina maanteesilla lähedal. Asulas elati vaheaegadega ligi 2000 aastat, alates III aastatuhande algusest enne Kristust. Ka see asulakoht on umbes 1000 ruutmeetri suurune, millest juba ligikaudu pool suudeti tänaseni läbi kaevata. Kaevamistel saadi luust ja kivist asju ja esemeid, keraamikat ja muud.

Virunuka tarandkalmed, pärinevad II—V sajandini, asuvad Sänna-Tsooru maantee ääres Sännast umbes 2,5 km kaugusel. Viiest kalmest kroosnev rühm kaevati aastail 1952—1964 täielikult läbi. Leiti peamiselt ehteid (sõled, käevõrud, sõrmused, helmed jne.). Üldse saadi üle 2200 leiu.

Ühe tarandkalme juures avastati ka hilisem, XIV—XVII sajandisse ti kirivöö jäänused, mida etnograafid peavad vanimaks kirivöö leiuks Eestis. Ka Sadra tarandkalmetest (asuvad Sadra asunduse lähedal) leiti ühe kalme läbikaevamisel keraamikat ja ehteid.

Tälelikult läbikaevatuna (ja selles osas ainsana Eestis) esineb Rõuge linnamägi (Õueosa ligikaudu 850 ruutmeetrit) ja asulakoht, mis paiknevad Rõuge kirikust 500 m kagu pool, Liinjärve ja Ööbikuoru vahelisel kõrgel neemikul. Rõuge linnus oli kasutusel VI—XI sajandini. Arheoloogilistel kaevamistel leiti sealt tööriistu, ehteid, metallisulatamise tiigleid, relvi, keraamikat, odrateri, kodu- ja metsloomade luid jne.

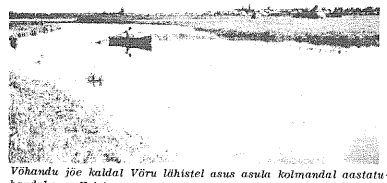
Leiud tõendavad, et linnuse kasutamisajal tegeldi peamiselt põllunduse, karjanduse ja käsitööga. Jahindusel ja kalandusel oli väiksem tähtsus. Linnus on mitmel korral hävinud, kuid uuesti üles ehitatud.

Kaevamised Rõuge linnamäel teostati aastail 1951—1955. Kaevamisi juhatas kahel esimesel aastal H. Moora, hiljem M. Schmiedehelm. Linnuse ajaloo selgitamisel osutus kõige huvitavamaks idapoolne vall, kus tuli nähtavale tervelt kuus sütt ja põlenud palke sisaldavat kihti, mida eraldasid õhksteisest kruusa-liiva vahekihid. Järellkult kuus erinevat ehitusjärku ja kuus katastroofi.

Igakordsel linnuse taastamisel tõsteti valli ja eelnevate kindlustuste tukid jäid sügavamale liiva alla. Tukkide järgi tehti kindlaks, et Rõuge puust kaitseehitused olid ristküliku kujulise põhiplaaniga tarandid. Valli jalamil tuli nähtavale rohkesti kive. See oli muistne "laskemoon", heitekivid, mille muistne linnusekaitsja oli vallile valmis seadnud. Linnuse õue põhjapoolses osas tulid nähtavale nelja-viie palkidest elamu jäänused. Hästi oli säilinud seal ühe hoone põrand — umbes 20 sentimeetri paksune kinnitambitud savikiht.

Linnuse idapoolse valli taga oli samal ajal (VI—XI sajandini) asula. Selle suurus oli umbes kolmveerand hektarit. Ajavahemikus 1956—1959 kaevati asulast läbi ligi üks kolmandik. Üldiselt sarnanevad asulast saadud leiud linnusest päevavalgele tulnud esemetega. Palju on tehtud tarberiistu ja ehteid luust ning sarvest: naaskleid, nõelu, kamme, ripatseid jne. Kuid ei puudu ka rauas esemed, sealhulgas mõned oda- ja nooleotsad. Ka laiti 9 araabia hõbemünti, pärinevad VIII—IX sajandist. Raudesemeist tähtsamad on haamer, noad ja naaskliid. Pandlad, mis leiti, on kõik pronksist.

Aastail 1965—1967 toimusid arheoloogilised kaevamised Loosi asulast umbes 0,8 km ida pool metsas. Seal asub üks suurem muististe kompleks, mis koosneb 30 kääpast ja ühest kivikalmest. Leiud näitavad, et see kalme oli kasutusel III—V sajandil, kääbastesse maeti samal ajal ja ka mõnevõrra hiljem. Lindora kääbaskalmistul (Tabina küla lähedal) toimusid kaevamised aastail 1959—1961. Kokku 21 kääpast läbi 8 kääbast. Huvitavamad leiud olid savist urnid ja tulusekivi. Kõik need arheoloogilised kaevamised teostas Eesti Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituut. (EPL/LTE)

Võhandu jõe kaldal Võru lähistel asus asula kolmandal aastatuhandel enne Kristust.

Palkitud. . .

Alg lk. 1

Praeguse rezhiimi kultuuriminister Juhan-Kaspar Jürna, kommunistidega 1940 liitunud kirjanik Mihkel Jürna poeg, tegi hiljuti teatavaks mitmeid kultuuriehituste projekte, nende hulgas ei olnud aga Eesti Rahva Muuseumi hoonet.

Küll aga kõneles ta Ugala uuest teatrihoonest ja Estonia juurdeehitusest. See viimane viitab sellele, et varem teatatud plaan uue Estonia ehitamiseks Tõnismäele on nurka heidetud. Sellised ehitused otsustab nimelt Moskva ja mitte Tallinn ise. (VES/K)

Naha. . .

Alg lk. 1

nustuse, Montrealis elunev Endel Ruberg, kelle erilaadsed nn. nahamaalid taotlevad oiseseid kunstilisi väljendusi tema rakendusesemete kõrval.

Endel Ruberg on agar noortetöös ja viimasel ajal on ta oma nahataiet õpetama hakanud ka järeltulevale põlvele. Eesti Päevalehe fotograaf Herbert Trummer leidis ta Jõeküüru suvekodus baldahiini all tegevuses noorimate nahataidlejate väljaõpetamisega.

Mustikad. . .

Alg lk. 1

kes müüb marju mureliku näoga. Allkiri on järgmine: "Sageli on näha vanu naisi, kes müüvad lilli ja marju. Eestis ei ole mingit rahvapensioni ja pension on vaid teatud teenistuspension. Ja eramüügiga saavad naised suurt ekstrasissetulekut".

Paljukõnelevalt Rein Välme pildilt ei ole küll näha fotograafeeritu "suurt ekstrasissetulekut" ega isegi pensioni, mis võimaldaks normaalset elu. Mõnikord kõnelevad pildid rohkem kui neile pandud allkirjad. . .

Rein Välme Tallinna-aineline fotonäitus kestab Stockholmis Skeppsholmenil Fotograafia Muuseumis.

Senat. . .

Alg lk. 1

avalikus teadaandes 25. juulil 1975, ja välisministri asetäitja Euroopa küsimuste alal tema seletuses Esindajatekoja Internatsionaalsete Suhete Komitee Internatsionaalsete Poliitiliste ja Sõjaliste Küsimuste Allkomitee ees seletasid täiesti selgesõnaliselt, et Euroopa Julgeoleku Konverentsi tulemused ei muuda Ühendriikide kauaaegset ametlikku poliitikat kolme Balti riigi Eesti, Läti ja Leedu Nõukogude Liidu poolt vägivaldselt inkorporeerimise ja annekteerimise mittetunnustamises, siis, sellepärast,

Olgu otsustatud, et olenemata sellest, missugust tõlgitsust Nõukogude Liit või mõni teine riik võib katsetada anda Euroopa Julgeoleku ja Koostöö Konverentsi lõppaktile, mis alla kirjutati Helsingis, Senati seisukoht on

1) et ei ole toimunud muudatust Ühendriikide kauaaegses poliitikas Nõukogude Liidu poolt kolme Balti riigi Eesti, Läti ja Leedu illegaalselt vallutamise ja annekteerimise mittetunnustamises, ja 2) et jätkub Ühendriikide poliitika mitte mingil viisil tunnustada Balti riikide annekteerimist Nõukogude Liidu poolt."

Senaator Robert C. Byrd, kes nõudis Balti resolutsiooni häälestamisele panemist, on West Virginia osariigi demokraat. Resolutsiooni esitas juba mõni aeg tagasi Nebraska osariigi republikanist senaator Carl Curtis, kes resolutsioonile sponsoriteks hankis mitukümmend senaatorit mõlemast parteist. Resolutsioon võeti Senati poolt vastu ühel häälel.

Teatavasti ühines Senat mõni aeg tagasi Esindajatekoja poolt vastuvõetud Balti riikide resolutsiooniga, milles rõhutati samuti USA poliitika muutumatust seoses Balti riikide küsimusega. Nüüd aga pidas Senat tarvilikuks veel vastu võtta ka eriti Senati-nimeline resolutsioon, kuna USA Konstitutsiooni põhjal välispoliitika kujundamises tähtis osa kuulub just Senatile.

USA-ajaleht Tiina-filmist

Stsenne ja tegelasi Edmund Martini filmiproduktsioonist "Tiina". Paremal all Tiina rolli mängija Vali Martin.

NEW YORK (VES) — New Jersey ajaleht "Asbury Park Press" avaldab kolmveerandleheküljelise artikli eesti filmist "Tiina" ja selle tegijaist. Kirjutise juures on kolm suurt fotot filmist ning pilt Martinite perekonnast — Edmund, Valli ja tütar Linda. "Tiina" käsikirja redigeerimas.

Kirjutises mainitakse ka Esto pidustusi, kus uus amatööride tehtud film tuli linastamisele pärast esietendust New Yorgis. Kirjutises jutustatakse filmi valmistamisest Martinite kodus Lakewoodis, mis oli muudetud stuudioks ja laboratooriumiks ning jutustatakse, et Edmund Martin õppis filmiasjandust juba enne sõda Viinis, tegeldes hiljem filmi alal Eestis.

Valli Martinist jutustatakse, et ta oli tegev ülikoolilinna Tartu Vanemuise teatris. Artikli autor Fred Foy jutustab ka "Tiina" filmi sisu ning annab ülevaate selle tegelastest. Ta kirjutab samuti filmi valmistamise raskustest amatööroludes. Edmund Martin on talle jutustanud, et filmi tahetakse näidata võimalikult kõikides eestiaste keskustes nii Ameerikas, kui ka ülemeremaades.

Soovin
koduabilist
paar tundi päevas. Vastused "Abi", EPL, Box 667, 101 29 Sthlm.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

Sepp. Hörholmsgränd. 31

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

127 46.

Perekondade Eesti Nädal Metsakodus

METSAKODU (EPL) — Esmakordseks ürituseks Metsakodus oli 25. juulil avatud Eesti Nädal, millest osa võtsid perekonnad, kuhu kuulub mitmesuguseid vanuseklasse. Avamisel kogunes ümber lipu 51 osavõtjat, kellele kõneles ürituse juht skm. Arnold Pundi.

Viimane rõhutas, et kordamineк oleneb sellest, kuivõrra iga vanuseklass leiab endale sobivat tegevust. Abi selles osutavad laagri korraldajad.

Laagrijuht tutvustas veel oma abilisi — lektoreid: Harri Laks Uddevallast, Susanna Tomsoni Partillest, Ilmar Loorandi Sollentunast, peaperenaist Tamara Loognat ja toitlustajat Hilde Pundit — mõlemad Norrköpingist.

Selgus, et igal päeval oli ettenähtud mõni referaat, sportlikku tegevust, huvilalade viljelemist ja oskuste õppimist — ja muidugi eesti laulu ja vanatantsu õhtuti.

Pühapäeval esines referaadiga "Välis-Eesti ja "Segabielud" Vilma Belinfante Hollandist. Ettekanne oli sisukas ja haaras kõiki elavasse arutellu referaadi lõppedes. Õhtune tutvumisõke oli huvitav, kuna iga osavõtja pidi ennast tutvustama — oma sünnipaika ja praegust tegevust. Ja sädemete keeredes kõlas jälle eesti laul põlis metsa all üles tähistaeva poole... Üksikud eesti perekonnad üle Rootsimaa olid liitunud tõeliseks eesti pereks, tahtes veeta nädala Metsakodu sõbralikus looduses.

Miks Estol olid neegriorkestrid

BALTIMORE (EPL) — Ülemaailsete Eesti Päevade puhul oli rakendatud rida orkestreid, peamiselt muutanahaliste omad, kes oma asja korralikult ja laitmatult teostasid. Sel puhul aga küsisid paljud, miks eestlased ei saanud USA sõjaväeorkestreid, milliseid sageli sellistel puhkudel kasutatakse.

Nüüd, tagantjärele, selgub, et rongkäigu korraldaja Ylo Ansoni, kes on USA armees kolonelleitnant, tegi pingutusi sõjaväeorkestrite saamiseks, mis aga ei õnnestunud. Ilmselt oli "kusagilt poolt" tulnud üldine korraldus mitte anda eestlaste rongkäigule ametlikke orkestreid. Seda vaatamata asjaolule, et president Ford ise oli Esto aupatrooniks.

Nagu Ylo Ansoni taotluste üksikasjalisest kirjeldusest Vaba Eesti Sõnas selgub, venisid vastused ja kui need saabusid, siis sooviti eestlaste üritusele edu ja õnne, ent avaldati kahetsust, et orkestril ei ole võimalik appi tulla. Ajaleht toob ära pika nimestiku sõjaväe ja rahvuskaardi üksustest, kelle poole asjatult pöörduti.

Fantoom

Televisioonіprogramm

TV Onsdag

ONSDAG 18 AUGUSTI

TELEVISION 1

9.00 Säckar på rymmen. Film om två säckar som rymmer från ett lastbilsflak.

9.10—9.35 "Vad skulle jag göra om jag inte fick spela". 4. Många ungdomar har musik som fritidsintresse. Vi får idag träffa ungdomar som bygger egna instrument, skriver och spelar egen musik.

19.20 Meddelanden.

19.25 TV-nytt och väder.

19.30 Brott i USA: 3. Mördarna i Denver. Över 20 000 människor mördas varje år i USA. Det är en skrämmande ökning: dubbelt så många som för femton år sedan. På tre år har fler amerikaner dödats i behandlandet än under tio års strider i Vietnam. Denver i Colorado är en typisk amerikansk stad med typisk amerikansk brottsstatistik. I det här reportaget får vi följa mordpolisens arbete under en vanlig veckohelg.

20.20 Mindre lirans hemliga liv. Tyst, skygg, kanske den mest mystärieomspunna fågeln på haven. Mindre liran häckar bara på ett halvt dussin öar i världen. Skokholm är en av dem och ligger utanför Wales sydvästkust och denna ö kom att bli den första fågelstationen på brittiska öarna.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Valextra.

22.00—22.55 Pinocchio. 3. Pinocchio följer med några skälmar, som försöker lura av folk deras pengar.

Medv. Andrea Balestri, Nino Manfredi, Gina Lollobrigida.

Sänds även 21/8 kl 16.55.

TELEVISION 2

18.25 Strandhugg med Sven Lindahl. När vattnet är varmt nappar fisken dåligt.

18.55 TV-nytt och väder.

19.00 Ase börjar skolan. Del 3. Ase har börjat skolan. Det är roligt och spännande med allt det nya. Ases mamma och pappa är skilda. Att pappa inte längre bor tillsammans med Ase och mamma oroar Ase.

19.10 Stig Claesson "Slas" berättar för barn. Del 3. Nina och Fredrik. Repris från 14/4.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Presentation av författaren Tjingiz Ajtmatov. Göran Skånsberg intervjuar författaren till kvällens pjäs från TV 2-teatern, Bestigningen av Fujijama. Tjingiz Ajtmatov räknas till Sovjetunionens ledande författare. Han föddes 1928 i Kirgisien. 1963 fick han Leninpriset och han är medlem av Högsta Sovjet. Hans böcker har översatts till mer än 50 olika språk. Ajtmatov är mest känd för sina kortromaner, bl a Djamila, Den förste läraren och Den vita ångbåten.

20.10 ca Bestigningen av Fujijama — pjäs av Tjingiz Ajtamtov och Kaltaj Muchamedjanov. Dramatens föreställning från 1975 i en TV-överföring.

Några gamla skolkamrater och deras fruar ordnar en picknick gemensamt på en bergstopp i sovjetrepubliken Kirgisien. Symboliskt nog har bergstoppen döpts till Fujijama — Sanningens berg — och de forna klasskamraterna har träffats för att tala om det förflutna. Här sitter de, fyra män som var på sitt sätt haft framgång i livet. Tre av dem har sina fruar med och den fjärde kvinnan i sällskapet är deras gamla lärarinna. En femte person saknas, han har hört till kretsen, först under skoláren sedan under kriget. Nu talar man om hans öde, först undvikande. Den frånvarande deporterades under kriget till Sibirien för en dikt han skrivit om kriget. Hade någon av kamraterna angivit honom? Hur kom det sig att ingen av dem på den tiden förstått innebörden i dikten? Varför hade de lämnat honom åt sitt öde och sedan aldrig ställt upp till hans hjälp? Upplykten till Sanningens berg blir en uppgörelse med det dåliga samvetet och med fegheten. Regi: Ernst Günther.

Medv. Dosbergen Mustafjev — Börje Ahlstedt, Almagul — Kristina Adolphson, Mambet Abajev — Jan Blomberg, Anvar — Anita Björk, Osipbaj Tatjev även kallas Iosif Tatjevitj — Palle Granditsky, Isabek Mergenov — Christian Berling, Gulzjan — Ulla Sjöblom, Ajsja-Apa — Aino Taube, En skogsarbetare — Lucke Magnusson, En chaufför — Sven Rosander.

22.25 Sommarkväll. Hagge Geigert och hans gäster underhåller från Göteborg.

23.10—23.15 TV-nytt och väder.

TV Torsdag

TORSDAG 19 AUGUSTI

TELEVISION 1

9.00 Påhittiga Putte. 3. Påhittiga Putte har barnvaktsbekymmer som är mycket svåra att lösa. Polsk teckнad film.

9.10—9.35 Hajk: Optimistjollesegling, drakflygning, bumerangkastning. Programledare: Bengt Alsterlind.

19.20 Meddelanden.

19.25 TV-nytt och väder.

19.30 Tjiboom, tjiboom. Gatumusikanterna lever på gränsen till vad vårt välorganiserade samhälle tillåter. I en film av Leon Flamhole träffar vi engelsmännen Alan Young, Robin Grace, Bill Cox och Don Partridge, musiker som alla spelar i "Europas förnämsta ränstenar", som Bill Cox formulerar saken. Repris från 8/8 1975.

20.05 Informacije o izborima na srpskohrvatskom. Valinformation på serbokroatiska.

20.10 Snobbar som jobbar. 10. Danny kolliderar så kraftigt med en okänd man i en hotellvestibul att denne tappar sin portfölj. Innehållet faller ur och detta får vådliga konsekvenser.

I rollerna: Tony Curtis och Roger Moore. Repris från 6/11 1971.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Sportextra.

22.05—23.00 Pinocchio. 4. Pinocchio har förlorat sin "pappa" Geppetto ur sikte, råkat i sällskap med några skälmar och ställs inför domstol.

Sänds även 22/8 kl 10.00.

TELEVISION 2

18.55 TV-nytt och väder.

19.00 Ase börjar skolan. Del 4. Ase har börjat skolan. Hon tycker om att vara där, men oroas av att hennes mamma och pappa har skilt sig.

19.10 Stig Claesson "Slas" berättar för barn. Del 4. Anton och Maria.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Antencingo. En film om den borttappade mexikanska revolutionen. Det är ett mexikanskt filmteam som har giort denna film. De åker omkring med sina filmer på landsbygden i Mexiko för att medvetandegöra lantarbetarbefolkningen. Filmen handlar om böndernas hopplösa kamp. Försöket att bilda ett jordbrukskooperativ för att uppnå bättre villkor blir till slut ett offer för den utbredda korruptionen.

20.55 Anslagstavlan.

21.00 Oscar Peterson med trio. Anno en halvtimme med pianisten Oscar Peterson, Montreals stora bidrag till den internationella jazzeliten. I kvällens program framför han, tillsammans med trummisen Louis Bellson och basisten Niels Henning Pedersen You Look To Me, I'll Wind, Wave, Secret Love, Tenderly, Cute samt Almost Like Being In Love.

21.25 Brunkulla. Jämtlands landskapsblomma.

21.30 Sommarkväll. Hagge Geigert och hans gäster.

22.15 TV-nytt och väder.

22.20—23.00 Rikets affärer: Huggsexa om miljarder. Vem bestämmer priset på en begagnad bil? Vem har råd att satsa 10 000 kr en onsdagskväll på Solvalla? Vem kan sälja en stulen Picasso? Risken att åka fast för den som finansierar handeln med knark, stöldgods och trafikfarliga bilar i stor skala, är nimimal. Det andra programmet på temat "den nya ekonomiska moralen" handlar om företagsamheten i de branscher där svarta pengar uppstår och omsätts och där brott faktiskt lönar sig. Repris från 1/3.

TV Fredag

FREDAG 20 AUGUSTI

TELEVISION 1

9.00—9.25 Veronice — en sjörövarberättelse. 7. Befria Portland.

18.50 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.

19.20 Meddelanden.

19.25 TV-nytt och väder.

19.30 Vita nejlikan. Svensk långfilm från 1973—74. Docenten lever ett dubbelliv, dels sysslar han plikttroget med sin kriminologi, dels förför han förmögna damer som hans trogne betjänt nosaР upp åt honom. Regi: Jarl Kulle.

I huvudrollerna: Docenten — Jarl Kulle, Betjänten — Ingvar Kjellson, Margit — Margaretha Krook, Blondil — Eva Bysing, Frau Burghardt — Caroline Christensen.

I övriga roller: Siw Ericks, Gunwer Bergkvist, Gerd Hagman, Anne-Marie Adamsson, Gunvor Pontén, Tomas Ledin, Agneta Prytz, Lars Lennarisson, Gösta Prüzelius, Nils Eklund, Lars Amble, Marianne Aminoff, Björn Gustafsson, Sissi Kaiser, Mona Ivarson.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.30 Duktig flicka — engelsk komediserie. 5. Motgångarna hopar sig.

I rollerna: Julia Foster, Peter Barkworth, Peter Bowles, Brian Deacon, Brenda Cowling, Peter Hughes, Joan Hickson.

TELEVISION 2

18.25 Att hitta ut och hem igen. Familjen Traskens lär i fem program TV-tittarna och sig själv att hantera karta och kompass.

18.55 TV-nytt och väder.

19.00 Ase börjar skolan. Del 5. Ase har börjat skolan. Hon tycker om att vara där, men oroas av att hennes pappa har flyttat ifrån henne och mamma. Pappa flyttar hem igen för en tid och Ase tycker att allt blir lättare.

19.10 Stig Claesson "Slas" berättar för barn. Del 5. Kalle och Stor-Stina. Repris från 16/4.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Sommarkväll. Hagge Geigert och hans gäster underhåller från Göteborg.

21.00 Gårdsfestarna. Kammarbuskis med sjung. Möt Per MASAT Grundén och Sven Erik PILO Vikström på Lugna Gränd 1. Del 3 specialgäster: Gunilla LINDA LUND Akesson och VansBros HOSACKARNA.

21.45 Sommarnattskonsert från Nationalmuseum. Nationalmuseil kammarork. Dir. Claude Genetay. Solist: Britt-Marie Aruhn, sång.

Haydn: Symfoni nr 81 G-dur. Mozart: a) Aria Voy avete un cor fedele. b) 6 kontradanser. c) Recitativ och aria Micera, dove son!

22.35—22.40 TV-nytt och väder.

TV Lördag

LORDAG 21 AUGUSTI

TELEVISION 1

16.55 Pinocchio. 3. Pinocchio följer med några skälmar, som försöker lura av folk deras pengar. Repris från 18/8.

Suomenkieliset ohjelmat:

Finskspråkiga program:

17.50 Fasavallassa tapahtuu.

Hänt i republiken. "Republiken" från Kajanaland. Textat.

18.30 Pikku Liisa.

Lilla Liisa Dimitri, spelman i Raumo, sjunger och spelar på sitt eget lilla vis.

18.50 Meddelanden.

18.55 Helgmålsbön från Resarö kapell.

19.00 Aktuellt i veckan. Textat.

19.25 TV-nytt ovh däer.

19.30 Fablernas värld. Storken råkar illa ut.

19.35 Alla vi barn i Bullerbyn. 8. April, april. Textat.

20.00 Lördagskväll. Direktsänd underhållning från Sollidens scen på Skansen. 6. I kväll är det författarinnan Marit Paulsen som pratar sommar, väljer favoritartister och musik hon tycker om.

Medv. John Ulf Andersson, Lasse Pöysti, Malungs Spelmanslag, Stockholms Vokalensemble, Ville och Valle och Viktor (Anders Linder, Jörgen Lantz och Hans Wigren). Allsångsledare: Inga Gill. Programledare: Ulf Elfving. Kapellmästare: Arne Dommérus.

21.00 Aktuellt och väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.50 Vilda Västern: Eko ur det förgångna. En episod ur serien Mannen från Virginia. 5. Efter att ha avtjänat ett fängelsestraff för grovt rån, återvänder Sam Harder till Medicine Bow och sin vän Trampas. Där väntar redan Sams medbrottsling på att de skall dela det undangömda bytet. Gäst i huvudrollen: Bradford Dillman. I övriga roller: Doug McClure, James Drury, John Dehner.

TELEVISION 2

18.50 Anslagstavlan. Valinformation på serbokroatiska och grekiska.

18.55 TV-nytt och väder.

19.00 Lördags. Kan man vara kär när man är 10 år? Kan kärlek vara något annat än en känsla mellan en flicka och en pojke? Repris från 31/1.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Den grymma vägen. Italienskfransk-jugoslavisk långfilm från 1957.

Fiskaren Squarcio vägrar att gå med i fiskekooperationen, då han vädrar snabba vinster genom att fiska på sitt eget sätt — med dynamit. Han inser för sent omöjligheten att stå isolerad mot det övriga fiskekollektivet. Regi: Gillo Pontecorvo.

Medv. Yves Montand, Alida Valli, Federica Banchi, Ronaldino, Angelo Zanolli.

21.35 Showtime: Oh la la, Legrand! Michel Legrand, den världsberömde franske kompositören och pianisten, bjuder på sin första egna show för amerikansk television. Gäster är Lena Horne, Jack Jones, sångaren som många utnämnt till Frank Sinatras efterföljare, sånggruppen Mike Curb Congregation samt jazzstjärnorna Stan Getz på sax, trombonisten J.J. Johnson, trummisen Shelley Manne, pianisten Dave Grusin, trumpetaren Pete Candoli samt basisten Ray Brown.

22.30 TV-nytt och väder.

22.35—23.00 Lördagsfarsen: Maude — amerikansk komediserie. 10. Utsugare.

En dag står det en demonstrant utanför familjen Finleys hus. Enligt hans plakat är de ägare till slumbostäder som ger god avkastning. Maude blir djupt upprörd, hon är säker på att anklagelsen är oriktig och försöker tala mannen till rätta.

— Ni vidhåller alltså att ni är 29 år. Får jag då fråga hur gammal ni var när ni föddes . . . ?